

Nr 64

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående medelsbehovet under anslaget Flygförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 m. m.; given Stockholms slott den 9 februari 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att till Flygförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisas ett förslagsanslag av 33 500 000 kr. I anslutning härtill föreslås att flygförvaltningens robotbyrå omvandlas till avdelning, varvid ett antal högre tjänster tillkommer. För flygförvaltningen i övrigt föreslås viss förstärkning av den kvalificerade tekniska personalen, bland annat genom utbyte av vissa lägre tjänster mot högre.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1962.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLM-QVIST.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, fråga om medelsbehovet under anslaget Flygförvaltningen: Avlöningar för budgetåret 1962/63 m. m. och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition (bil. 6, s. 32 f) anmälde jag vissa förslag angående organisation m. m. för handläggning av robotärenden inom flygförvaltningen. Jag räknade därvid med att beredningen av dessa frågor skulle kunna avslutas i sådan tid att förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1962 års riksdag. Då ställningstagandet till förslagen komme att påverka flygförvaltningens anslag till avlöningar och omkostnader upptogs dessa i statsverkspropositionen (bil. 6, p. 23) med allenast beräknade belopp. Jag anhåller nu att först få upptaga frågan angående organisation m. m. för handläggning av robotärenden till behandling.

Organisation för handläggning av robotärenden

Inledning

Enligt 1954 års förvaltningsreform ingår i flygförvaltningens organisation en särskild robotbyrå. Denna byrå har förutsatts skola svara för handläggningen av ärenden rörande robotar för samtliga försvarsgrenars behov (prop. 1954: 109, s. 370—373).

Inom marinförvaltningen finns från och med budgetåret 1957/58 ett särskilt robotkontor (prop. 1957: 110, s. 19). Kontoret ingår numera som en sektion i vapenavdelningens artilleribyrå och skall enligt vad som förutsatts vid dess inrättande svara för vissa begränsade, marint betonade anpassningsuppgifter av delvis rent militär natur (taktik, utbildning m. m.).

Från och med budgetåret 1958/59 finns ett robotkontor inrättat även vid armétygförvaltningens vapenavdelning. Kontoret förutsattes vid sin till-

komst ha till uppgift att i samråd med arméstaben och flygförvaltningen utreda frågor för arméns del angående taktisk-teknisk målsättning för robotar, utformning av inmättnings-, eldlednings- och styrsystem, m. m. (prop. 1958: 110, s. 213 och 217).

Överbefälhavaren har utfärdat direktiv för handläggningen av robotfrågor inom försvaret. Enligt dessa direktiv skall robotfrågorna i huvudsak handläggas enligt samma grunder som gäller för annan materiel. Vidare har överbefälhavaren fastställt försvarsgrenstillhörighet för skilda robottyper.

Försvarets förvaltningsdirektion beslutar från fall till fall vilken myndighet som skall vara huvudförvaltningsmyndighet för visst robotvapensystem. I fråga om allmän och grundläggande forskning på robotområdet har förvaltningsdirektionen rekommenderat en principiell fördelning enligt vilken flygförvaltningen ansvarar för ledning och sammanhållning inom områdena aerodynamik, termodynamik, hållfasthet, fladder och vibrationer, medan försvarets forskningsanstalt ansvarar för sammanhållning och ledning inom övriga områden. Vid forskningsanstalten skall dock föreligga överblick över hela forsknings- och utvecklingsområdet.

I skrivelse den 18 oktober 1960 framlade flygförvaltningen förslag till vissa organisationsförändringar m. m. i fråga om handläggningen av på ämbetsverket ankommande ärenden rörande bland annat robotar. Enligt förslaget skulle flygförvaltningens nuvarande robotbyrå inlemmas i flygplanavdelningen. Huvuddelen av byrån skulle därvid bilda en särskild byrå inom nämnda avdelning. Övriga enheter — utprovningsssektion, mätsektion och försöksplatser — skulle ingå i en särskild försöksplanering inom avdelningen. I anslutning härtill föreslog flygförvaltningen även vissa personal- och tjänsteförändringar.

1956 års försvarsförvaltnings-sakkunniga anförde i remissutlåtande över flygförvaltningens förslag, att kapacitet för handläggning av utvecklingsarbeten rörande robotar och anskaffningar av mera komplicerade robotar endast förefanns inom flygförvaltningens robotbyrå. Anskaffningsärenden rörande robotar hade emellertid enligt de sakkunniga — trots tillämpningen av huvudförvaltningsprincipen — kommit att i allt större utsträckning splittras på de tre tygförvaltande myndigheterna — armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen. Inom flygförvaltningen handlades dessutom robotfrågor såväl inom robotbyrån som inom flygplanavdelningen. Enligt de sakkunniga behövde en av taktiska-operativa skäl betingad uppdelning mellan försvarsgrenarna av skilda robottyper inte medföra att även den förvaltningsmässiga handläggningen — i varje fall i den utsträckning som skedde — uppdelades mellan de tygförvaltande verken. De sakkunniga erinrade därjämte om att 1960 års försvarsledningsutredning (SOU 1961: 7) och 1960 års försvarskommitté (SOU 1960: 40) uttalat sig i samma riktning.

De sakkunniga fann det vidare tveksamt om nuvarande ordning för handläggning inom de centrala förvaltningarna av anskaffning m. m. av robotar säkerställde, att den begränsade tillgången på teknisk expertis inom robotområdet utnyttjades på ändamålsenligaste sätt. Denna fråga borde därför enligt de sakkunnigas mening övervägas ytterligare i syfte att klarlägga, huruvida teknisk anskaffningsverksamhet m. m. rörande robotar borde handhas inom varje tygförvaltning för sig eller om verksamheten borde i huvudsak åläggas en myndighet. Avvägningen mellan å ena sidan robotanskaffning grundad på utvecklingsarbete med anlitan­de av inhemsk industri och å andra sidan inköp utomlands av färdiga system borde härvid närmare belysas. De sakkunniga föreslog därför, att frågan om förvaltningsorganisation för robotfrågorna inom försvaret närmare utreddes. I avbidan på resultat­en av den föreslagna utredningen ansåg sig de sakkunniga icke böra tillstyrka de föreslagna organisationsförändringarna avseende robotbyrån inom flygförvaltningen.

Inom försvarets förvaltningsdirektion har med anledning av flygförvaltningens förenämnda framställning verkställt utredning angående robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning. I skrivelse den 9 augusti 1961 har direktionen framlagt förslag i ämnet. Enligt detta bör flygförvaltningens robotbyrå ombildas till avdelning och bibehållas inom flygförvaltningen. Avdelningen skall vara ett för de tre försvarsgrenarna gemensamt organ för handläggning av frågor om dels anskaffning av robotsystem som kräver utveckling under försvarsmyndighets ledning, dels ock licenstillverkning av robotsystem. Armétygförvaltningens robotkontor och marinförvaltningens robotsektion bibehålles enligt förslaget för anskaffning för armén respektive marinen av färdigutvecklade robotsystem. Yttrande över förvaltningsdirektionens förslag har avgivits av försvarets forskningsanstalt.

Med utgångspunkt bland annat i förvaltningsdirektionens förslag till arbetsfördelning har sedermera 1956 års försvarsförvaltnings­sakkunniga, efter samråd med berörda myndigheter, den 14 oktober 1961 framlagt förslag till organisation och personaluppsättning m. m. för handläggning av robotärenden inom armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen. Förslaget innebär inga förändringar såvitt avser armétygförvaltningen och marinförvaltningen. Däremot föreslås beträffande flygförvaltningen relativt långtgående organisatoriska förändringar samt en väsentlig förstärkning av den kvalificerade tekniska personalen.

Över försvarsförvaltningssakkunnigas förslag har yttranden avgivits av överbefälhavaren — efter hörande av försvarsgrenscheferna och försvarets forskningsanstalt — försvarets civilförvaltning, statskontoret, statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och tjänstemännens centralorganisation.

I det följande redogör jag för förvaltningsdirektionens och försvarsförvaltningssakkunnigas förslag samt däröver avgivna yttranden.

Förslag av försvarets förvaltningsdirektion

Inom försvaret har arbetet på robotområdet hittills enligt försvarets förvaltningsdirektion främst omfattat inhemsk utveckling av vissa robottyper, operativ och teknisk värdering av en mängd olika typer samt anskaffning, utprovning, försök, drift och underhåll av ett fåtal typer. Arbetet har alltså främst omfattat de tidigare faserna av anskaffning och i mindre grad förbands- och förvaltningsverksamhet med levererad materiel. Erfarenheterna har emellertid givit vid handen att ett nära samarbete dels mellan olika organ inom varje försvarsgrensledning och dels mellan försvarsgrensledningarna är en grundläggande förutsättning för att optimal effekt skall kunna utvinnas ur tillgängliga medel. Det är därför enligt direktionen angeläget att samarbetet främjas bland annat genom en lämplig organisation av robotverksamheten inom försvarsgrensledningarna och en klar ansvarsfördelning dem emellan.

Enligt förvaltningsdirektionen kan olika lösningar övervägas i fråga om organisationsformer för robotfrågornas handläggande. Direktionen anför härutinnan följande.

En princip är anskaffning av robotmateriel enligt samma grunder som gäller annan tygmateriel, d. v. s. materiellens försvarsgrenstillhörighet är vägledande faktor vid beslut om förvaltande myndighet varvid dock huvudförvaltningsprincipen tillämpas, där så är möjligt. En annan princip är anskaffning och förvaltning av all robotmateriel för hela försvarets räkning vid *ett* organ. Detta organ kan vara en fristående icke försvarsgrensbunden central myndighet eller ett centralt organ, som i administrativt hänseende är tillagt någon av de tre tygförvaltningarna men som i likhet med förutvarande försvarets robotvapenbyrå handlägger robotfrågor för försvaret i dess helhet.

De två nämnda principerna — helt genomförd centralisering och helt genomförd decentralisering av robotfrågorna — representerar två ytterligheter. Andra lösningar är möjliga. Sålunda kan centraliseringen begränsas att omfatta vissa arbetsområden, d. v. s. vissa slag av robotar och utrustningar ingående i robotsystem, eller vissa skeden av anskaffningsarbetet eller vissa funktioner av förvaltningsverksamheten, exempelvis utprovning och underhåll, eller slutligen kombinationer av de nämnda indelningsgrunderna.

Förvaltningsdirektionen har övervägt vilka arbetsområden och arbetsuppgifter som i effektivitetens intresse bör handläggas centralt och vilka som kan decentraliseras. Direktionen utgår från, att uppdelningen av arbetsområdet mellan de berörda förvaltningarna bör vara sådan att få och enkla samarbetslinjer erhålles, att klara ansvarsförhållanden skapas och att dubbelarbete undviks. Varje försvarsgren bör vara ansvarig för den operativa användbarheten av de robotsystem som skall tillhöra respektive försvarsgren. Den begränsade tillgången på kvalificerad teknisk personal inom försvaret gör emellertid att denna bör utnyttjas gemensamt inom alla de områden detta är praktiskt lämpligt.

Direktionen erinrar om att vid flygförvaltningens robotbyrå för närvarande handlägges enbart ärenden rörande robotar som tillhör flygvapnet. Frågor rörande i robotsystem ingående komponenter utom robotar handlägges i huvudsak av andra organ inom flygförvaltningen (flygplanavdelningen, elektroavdelningen och underhållsavdelningen). Vidare finnes utanför robotbyrån vid samtliga försvarsgrensförvaltningar teknisk expertis som i viss utsträckning kan handlägga frågor rörande olika delar av försvarsgrenens robotsystem.

Då roboten är en länk i ett robotsystem och utvecklingen av roboten påverkas av övriga komponenters utveckling skulle det enligt direktionen kunna synas önskvärt att tillföra robotbyrån teknisk expertis utöver den som erfordras för själva roboten. Förvaltningsdirektionen anser det emellertid icke rationellt att robotbyrån tillföres expertis även för andra delar inom vapensystemet.

Förvaltningsdirektionen anser det möjligt att den tekniska expertisen inom robotområdet kan utnyttjas effektivare om den samlas till ett från försvarsgrensförvaltningarna fristående organ. Det synes emellertid olämpligt att inrätta ett nytt centralt ämbetsverk för handläggning av robotfrågor eller att ansluta robotbyrån till annan myndighet än en försvarsgrensförvaltning. Bästa möjligheten att utnyttja robotbyråns tekniska expertis vinnas om en försvarsförvaltningschef ålägges ansvaret för det gemensamma utnyttjandet. Givetvis bör därvid enligt direktionen prioritetsärenden avgöras i enlighet med föreskrifterna i instruktionen för överbefälhavaren.

Huvudpunkterna i förvaltningsdirektionens förslag kan sammanfattas sålunda.

1. Flygförvaltningens robotbyrå ombildas till avdelning. Denna bibehålles inom flygförvaltningen. Dess benämning bör ändras till »Försvarets robotavdelning».

2. Försvarets robotavdelning skall för krigsmakten i dess helhet handlägga frågor om dels anskaffning av robotsystem som kräver utveckling under försvarsmyndighets ledning, dels licenstillverkning av robotsystem.

3. Armétygförvaltningens robotkontor och marinförvaltningens robotsektion bibehålles. De bör ha följande uppgifter: anskaffning för armén respektive marinen av färdigutvecklade robotsystem, samarbete med robotavdelningen i frågor rörande övriga robotsystem avsedda för respektive försvarsgren, samt efter robotavdelningens allmänna tekniska anvisningar ansvar för anpassning av transport- och utskjutningsanordningar för sådana robotsystem inom respektive försvarsgren för vilka flygförvaltningen har anskaffningsansvar.

Av förvaltningsdirektionens motiveringar för dess förslag må följande återges.

Förvaltningsdirektionen har inte funnit några avgörande skäl tala för att robotbyrån bör tillhöra någon viss förvaltning. Byråns arbetsrutiner är

dock redan anpassade till flygförvaltningen. Den synes därför böra kvarstå inom denna förvaltning.

Då robotbyrån bör vara allsidigt sammansatt och främst innefatta en samling av högkvalificerade experter, som representerar sakkunskap i fråga om de i robotsystemen ingående komponenterna, ifrågasättes om icke byråns ställning bör ändras till avdelning.

Behovet av teknisk expertis är väsentligt olika vid anskaffning som innefattar utveckling av ett robotsystem och vid anskaffning av ett färdigutvecklat system genom direktköp. Ett mellanting mellan dessa båda är anskaffning av ett mer eller mindre färdigutvecklat system genom licenstillverkning inom landet.

Den största erfarenheten av utveckling av robotsystem samt största antalet tekniska experter härför finns vid flygförvaltningen. Denna förvaltning bör därför handha frågor angående *a n s k a f f n i n g a v r o b o t s y s t e m* som *i n n e f a t t a r u t v e c k l i n g* — vare sig denna utföres inom eller utom landet — liksom även övriga led i anskaffningen av dylika robotsystem för samtliga försvarsgrenar. Härvid kräves emellertid att övriga försvarsgrenars expertis utnyttjas. Detta nödvändiggör bibehållande av såväl armétygförvaltningens robotkontor som marinförvaltningens robotsektion.

Vapenbärare med transport- och utskjutningsanordningar är specifika för varje försvarsgren. Ansvaret för anskaffning av vapenbärarna och vapensystemet i dess helhet åvilar givetvis respektive förvaltning. En av robotkontorets respektive robotsektionens huvuduppgifter bör därför vara att efter robotavdelningens allmänna tekniska anvisningar ansvara för anpassningen av nämnda transport- och utskjutningsanordningar till systemets krav. För att på rätt sätt utnyttja tillgänglig expertis inom de olika förvaltningarna bör under robotavdelningens ledning olika systemgrupper inrättas för de skilda arbetsområdena inom ett robotanskaffningsprogram.

Vid anskaffning av robotsystem där *l i c e n s t i l l v e r k n i n g* skall ske krävs först och främst en teknisk bedömning av systemet, varpå anskaffningsbeslut skall grundas. Efter beslut fordras teknisk expertis för granskning av de tekniska bestämmelserna och översättning av dessa till svenska mått- och standardsystem, anpassning till svenska tillverkningsmetoder, provtillverkningar m. m. samt för ledning, uppföljning och sammanhållning. Denna verksamhet skiljer sig i krav på teknisk expertis inom skilda områden endast till mindre delar från vad som gäller för utvecklingsarbete inom landet. Även anskaffning som innebär licenstillverkning bör därför åläggas flygförvaltningen.

Jämväl vid *a n s k a f f n i n g a v f ä r d i g u t v e c k l a d e s y s t e m* genom direktköp fordras en teknisk bedömning, varpå anskaffningsbeslut skall grundas. Det skall bland annat avgöras, huruvida det önskade robotsystemet lämpligen skall anskaffas genom direktköp eller genom licenstillverkning inom landet. Detta tekniska förarbete bör utföras av flygförvaltningen på beställning av och med biträde från övriga berörda förvaltningar. Direktionen anser, att det ofta torde vara svårt att bedöma huruvida ett robotsystem är färdigutvecklat eller icke. Den förutsättningen bör dock alltid vara för handen, att systemet ifråga tjänstprovats och införts i annat lands stridskrafter. Den miljö, under vilken systemet skall verka i vårt land, kan emellertid skilja sig från ursprungslandets eller också kan systemet erfordra särskilda anpassningsåtgärder till andra svenska stridssystem. Båda

dessa förhållanden erfordrar enligt förvaltningsdirektionen särskild utveckling här i landet.

Enligt förvaltningsdirektionen torde dessa frågor ofta bliva svårbedömbara och ett klarläggande hur de skall avgöras anses nödvändigt för att snabbt få handlingsprogram fastställda. Förvaltningsdirektionen anför, att den bör på föredragning av flygförvaltningen — som bör utföra det erforderliga tekniska förarbetet — avgöra om ett robotsystem är att anse för svenska förhållanden färdigutvecklat eller icke.

Med hänsyn till den relativt begränsade tekniska insats som erfordras för genomförande av en anskaffning av här angiven art och då inget särskilt står att vinna med centralisering bör enligt direktionen varje förvaltning anskaffa de färdigutvecklade robotsystem som tillhör försvarsgrenen, givetvis med den inskränkning som tillämpningen av huvudförvaltningsprincipen medför eller kan komma att medföra.

Förbandsförsök i avsikt att lämna slutgiltigt underlag för utbildningsbestämmelser och organisation samt för att kontrollera att materielen under fältmässiga förhållanden har tillräckligt hög grad av funktionssäkerhet bör utföras försvarsgrensvis. Vid studier av i utlandet utförda försök av liknande karaktär som kan bilda underlag för ställningstagande till huruvida ett robotsystem är färdigutvecklat eller icke, förutsättes expertis från robotavdelningen deltaga. Vid planering och utförande av förbandsförsök liksom även truppöversikt för att utröna materielens lämplighet ur handhavandesynpunkt skall flygförvaltningen likaså medverka, då fråga är om utveckling och licenstillverkning av robotsystem.

Flygförvaltningens arbetsuppgifter bör enligt försvarets förvaltningsdirektion sålunda i ifrågasvarande hänseende omfatta robotmaterielens anskaffning med i princip de arbetsmoment som anges i försvarets anskaffningskungörelse och enligt de särskilda anvisningar från överbefälhavaren eller försvarsgrenschefen, som skall gälla anskaffning av robotmateriel för arméns eller marinens räkning. Samarbetet mellan armétygförvaltningen eller marinförvaltningen såsom uppdragsgivande organ och flygförvaltningen såsom verkställande organ bör normalt ske genom direkt samverkan mellan robotkontoret respektive robotsektionen och robotavdelningen. Erforderliga kontakter mellan armé- och marinstaben å ena sidan och robotavdelningen å andra sidan bör enligt direktionen normalt gå genom vederbörlig förvaltning.

Robotavdelningen bör för vederbörande försvarsgrenschef föredraga de anskaffningsärenden avseende utveckling och licenstillverkning som handlägges inom denna. Vid dessa föredragningar skall vederbörlig förvaltning vara representerad. Föredragningarnas huvudsakliga innebörd skall i förväg ha tillställts armétygförvaltningens robotkontor respektive marinförvaltningens robotsektion för granskning. När robotärenden av armétygförvaltningen eller marinförvaltningen föredrages för chefen för armén eller chefen för marinen bör robotavdelningen vara representerad.

Krigsindustriplaneringen bör, i likhet med vad som gäller för annan materiel, utföras av den myndighet som anskaffar robotsystemet. Tilldelning och förrådshållning av materiel, som ingår i robotsystem bör handläggas försvarsgrensvis. Underhållsresurserna bör så långt det är praktiskt möjligt och ekonomiskt lämpligt utnyttjas gemensamt. I princip bör det regionala underhållet vara uppdelat enligt respektive förvaltningars ansvar och

det centrala underhållet koncentreras antingen till vissa industrier eller centrala verkstäder.

Förvaltningsdirektionen förutsätter, att forskningsuppdrag till forskningsanstalter liksom utvecklingsuppdrag till industrin utläggs genom flygförvaltningen.

Y t t r a n d e

Försvarets forskningsanstalt anför, att i frågor av så stor komplicitet som försvarets robotproblem fordras samverkan mellan specialister från en rad områden — militära, tekniskt-vetenskapliga, ekonomiska m. m. med specialisering även på olika funktionsled, såsom forskning, anskaffning, underhåll, utbildning etc. Många av dessa specialister måste utnyttjas även på andra områden än robotområdet. Forskningsanstalten anser det därför inte vara rationellt eller ens möjligt att sammanföra all personal som sysslar med robotfrågor i en organisationsenhet. Samverkan över organisationsgränserna måste emellertid alltid säkerställas.

Forskningsanstalten har intet att erinra mot de föreslagna principerna för arbetsfördelning m. m. som framgår av förvaltningsdirektionens förslag. Anstalten påpekar dock att i förslaget intet säges om systemansvaret. Med hänsyn till tidigare erfarenheter anser forskningsanstalten det betydelsefullt, att fördelningen av detta ansvar är klart definierad i de principer som skall fastställas.

Forskningsanstalten framhåller vidare, att specialister inom olika robotområden i icke obetydlig omfattning även finnes inom anstalten samt vid industriföretag m. fl. Den tillämpade ordningen för handläggning av robotärenden måste kunna säkerställa att denna expertis utnyttjas. Vid handläggningen av större frågor torde detta effektivast ske genom samarbetsgrupper, systemgrupper o. d.

Förvaltningsdirektionens uttalande att direktionen bör på föredragning av flygförvaltningen, som utför det tekniska förarbetet, avgöra om ett robot-system är att anse för svenska förhållanden färdigutvecklat eller icke kan enligt forskningsanstalten leda till missförstånd. Uttrycket kan sålunda tolkas så att förvaltningsdirektionen skall avgöra om robotsystem på ett visst tekniskt stadium kan anses motsvara svenska försvarets krav, vilket avgörande torde falla på överbefälhavaren och/eller försvarsgrenscheferna. Det synes forskningsanstalten lämpligare att utsäga att förvaltningsdirektionen på vanligt sätt har att avgöra gränsdragningar i fråga om förvaltningsarbetets fördelning och i övrigt samordna verksamheten.

Förslag av 1956 års försvarsförvaltnings-sakkunniga

I allt väsentligt ansluter sig försvarsförvaltnings-sakkunniga till de principer för »robotförvaltningen» som försvarets förvaltningsdirektion framlagt i sitt förslag. De sakkunniga ifrågasätter dock huruvida icke försvarets forskningsanstalts medverkan i robotanskaffning erfordras i större ut-

sträckning än förvaltningsdirektionen synes ha utgått från. Bland annat bör forskningsanstalten på de fackområden som anstalten för närvarande har att bevaka, vara sammanhållande i frågor rörande forskning och teknisk underrättelsetjänst. Vidare bör anstalten på ett tidigt stadium vara representerad vid överläggningar om ifrågasatta systems lämplighet m. m.

Bland annat med anledning av försvarets forskningsanstalts yttrande framhåller de sakkunniga vikten av att gränserna mellan de skilda förvaltningarnas m. m. ansvarsområden tydligt anges. Icke minst viktigt synes vara, att forskningsanstaltens uppgifter ifråga om forskningen och utvecklingen inom robotområdet klart preciseras. Det anses vidare vara väsentligt att det klart kommer till uttryck, dels att flygförvaltningen skall vara skyldig att i alla frågor om robotars anskaffning, underhåll o. s. v. biträda övriga förvaltningar, dels ock att dessa har att i alla frågor av större teknisk betydelse samarbeta med flygförvaltningen. Flygförvaltningens ansvar för standardisering understrykes även. Förvaltningsdirektionen bör enligt de sakkunniga ägna uppmärksamhet åt att förvaltningarna samarbetar rationellt och på lämpligt sätt fördelar sin verksamhet enligt de föreslagna grunderna. De sakkunniga ifrågasätter om icke grundläggande bestämmelser rörande robotärendenas handläggning med hänsyn till verksamhetens betydelse bör meddelas av Kungl. Maj:t.

En förutsättning för att den föreslagna ordningen skall kunna fungera tillfredsställande är vidare enligt försvarsförvaltnings-sakkunniga att överbefälhavaren i samband med sin långtidsplanering ger klara direktiv angående robotutvecklingens omfattning och mål från operativ synpunkt. Överbefälhavaren måste också i god tid fastställa olika robotsystems försvarsgrenstillhörighet och från de synpunkter han har att företräda pröva ifrågasatta anskaffningar från utlandet.

Vid utarbetande av sina i det följande redovisade förslag har de sakkunniga utgått från att ungefär en tredjedel av anskaffningen under de närmaste åren kommer att avse färdigutvecklade robotsystem. Enligt den av förvaltningsdirektionen angivna ordningen skall sådana system för armén och marinen anskaffas av armétygförvaltningen respektive marinförvaltningen.

Med nu angivna utgångspunkter erfordras tre enheter för den centrala förvaltningsmässiga handläggningen av robotärenden, en enhet inom var och en av armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen.

Organisation inom armétygförvaltningen och marinförvaltningen

Organisationen av *armétygförvaltningens robotkontor*, som ingår i ämbetsverkets vapenavdelning och för närvarande omfattar sex tjänster (en överstelöjtnant, två kaptener, två byrådirektörer i A 24 och en byråingenjör i A 21), är enligt de sakkunnigas uppfattning åtminstone tills vidare lämplig

för de uppgifter som förutsättes skola ankomma på armétygförvaltningen. Kontoret bör därför tills vidare bibehållas med oförändrad organisation.

Marinförvaltningens robotsektion, som ingår i ämbetsverkets artilleri-byrå, är från och med innevarande budgetår organiserad enligt förslag av de sakkunniga den 14 juli 1960 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 94). Förslaget uppgjordes med utgångspunkt i att marinförvaltningens uppgifter på robotområdet skulle i huvudsak bli de som nu föreslås. De sakkunniga finner därför inte anledning att nu föreslå ändring i denna organisation. Sektionen omfattar för närvarande tio tjänster (en kommandörkapten av 1. graden eller överstelöjtnant, två kommandörkapten av 2. graden eller majorer, tre kaptener, en byrådirektör i A 24, två byråingenjörer i A 21 och en ingenjör i högst A 15).

Principerna för organisationen inom flygförvaltningen

De sakkunniga erinrar om att nuvarande robotbyrå till betydande del är sysselsatt med utveckling av visst robotsystem. Detta arbete bedömes kunna slutföras inom en icke avlägsen framtid. Sedan detta skett, bör utvecklingsarbetet inom flygförvaltningen begränsas. De sakkunniga förutsätter, att utvecklingsarbetet beträffande robotar bör kunna bedrivas efter i huvudsak samma riktlinjer som utvecklingsarbetet beträffande annan krigsmateriel, d. v. s. genom uppdrag till industrier eller forskningsinstitutioner e. dyl.

Vid uppgörandet av sitt förslag har de sakkunniga i princip bortsett från arbetskraftsbehovet för förenämnda utveckling av visst system. För att erforderlig arbetskraft skall finnas för detta arbetes avslutande föreslår de sakkunniga som framgår av det följande vissa tillfälliga anordningar.

En utgångspunkt för förslaget är vidare, att inom flygförvaltningen ärenden rörande anskaffning av robotar i huvudsak sammanhålles. Den anskaffning som nu sker vid flygplanavdelningens vapenbyrå, bör i enlighet härmed överföras till det centrala robotorganet så snart det lämpligen kan ske.

De sakkunniga har intet att erinra mot förvaltningsdirektionens förslag, att det centrala robotorganet får ställning såsom avdelning. Till förslaget att avdelningen skall benämnas »Försvarets robotavdelning» ställer sig de sakkunniga dock något tveksamma. Utvecklingen kan förväntas leda till att alltflera organ inom de tygförvaltande verken blir gemensamma för alla försvarsgrenar. Försiktigheten bör därför enligt de sakkunniga leda till att inte särskilt utmärka ett visst organ som gemensamt.

Huvuddragen av föreslagen organisation inom flygförvaltningen m. m.

Robotbyrån består för närvarande av expedition, centralsektion, militärsektion, teknisk chef, två projektsektioner, konstruktionssektion, styrsek-

tion, motorsektion, försökschef, utprovningsssektion, mätsektion och försöksplatser. Chef för robotbyrån är byråchef i lönegrad Bp 3. Projektsektionerna, konstruktionssektionen, styrsektionen och motorsektionen är underställda den s. k. tekniske chefen (överingenjör i Bp 1), medan utprovningsssektionen, mätsektionen och försöksplatserna är underställda den s. k. försökschefen (överstelöjtnant eller kommandörkapten av 1. graden).

Enligt fastställd organisationsplan skall robotbyrån för närvarande bestå av sammanlagt 259 tjänster. Härjämte har Kungl. Maj:t medgivit, att den i flygförvaltningens avlöningsstat upptagna anslagsposten Avlöningar till tillfälligt anställd personal må, inom en kostnadsram av 500 000 kr., utnyttjas för anställande vid robotbyrån och försökscentralens robotsektion av extra tjänstemän. Enligt detta bemyndigande är för närvarande anställda en tjänsteman i Ag 24, två i Ag 23, tre i Ag 21, tolv i Ag 19, en i Ag 17, en i högst Ag 15 och fyra i Ag 7. Av dessa tjänstemän har ett par placerats vid andra organ än robotbyrån med arbete avseende robotar. Vidare förfogar robotbyrån över vissa tjänstemän, som tillfälligt »lånats» utanför flygförvaltningen. Totalt torde för närvarande omkring 300 befattningshavare vara sysselsatta med arbetsuppgifter för robotbyrån.

Enligt *försvarsförvaltningssakkunnigas förslag* indelas robotavdelningen i centralsektion, planerings- och kontrollsektion, projektbyrå och försöksbyrå. Avdelningen föreslås erhålla en fast personalorganisation omfattande 275 tjänster.

Försvarsförvaltningssakkunniga anför, att önskemål framförts från flygförvaltningen om ett betydande antal nya tjänster i högre lönegrader. Sålunda har inom flygförvaltningen ifrågasatts, att i robotavdelningens organisation upptaga 78 tekniska tjänster i lönegrad 23 och högre lönegrader. Antalet motsvarande tjänster i nuvarande organisation, inberäknat vissa extra tjänster, är 34. De sakkunniga säger sig vara medvetna om att en ökning av antalet tjänster i dessa lönegrader är motiverad. De har likväl icke ansett det realistiskt att framlägga förslag om en så omfattande utbyggnad som den flygförvaltningen ifrågasatt. Den omständigheten att vårt lands tillgångar på kvalificerad teknisk personal inom ifrågavarande område är knappa talar framförallt härför. Dessutom anses det lämpligt att avvakta erfarenheterna av en mera begränsad utbyggnad. De sakkunniga förutsätter, att ett nära samarbete i robotanskaffningsfrågor skall äga rum mellan å ena sidan flygförvaltningen och å andra sidan övriga förvaltningar, försvarets forskningsanstalt, vetenskapliga institutioner samt industrien m. m., så att dessas sakkunskap på området tillvaratages. Genom sådana anordningar bör tillräcklig effekt tills vidare kunna erhållas med den organisation de sakkunniga föreslår. Denna omfattar sammanlagt 52 tekniska tjänster i lönegrad 23 och högre.

De sakkunniga anser det nödvändigt att robotavdelningens organisation har stor flexibilitet. Av Kungl. Maj:t den 6 juni 1957 meddelade bestäm-

melser om omflyttning av tjänster inom flygförvaltningen m. m. (jfr prop. 1962: 1, bil. 6, s. 34 f) ger enligt de sakkunniga goda möjligheter till flexibilitet. I förevarande sammanhang synes det emellertid erforderligt med än större möjligheter till växlingar. Inom robotavdelningen bör därför alla andra civila och civilmilitära tjänster än byråchefs- och sektionschefstjänster kunna omflyttas. Vidare föreslås, att tjänsterna för projektbyråns sektioner redovisas i två grupper, en för robotsektionerna och en för facksektionerna. I detta fall bör det ankomma på flygförvaltningen att fördela och omfördela tjänsterna allt efter arbetsläget.

I robotbyråns nuvarande organisation finnes inga civilmilitära ingenjörstjänster. Dock kan av tjänsterna för ingenjör i lönegraderna 26, 24 och 23 högst två tjänster i lönegrad 26 och högst tre tjänster i vardera 24 och 23 lönegraden uppehållas av civilmilitära beställningshavare ur armén, marinen eller flygvapnet. De sakkunniga anser denna anordning ändamålsenlig. Möjligen bör, på grund av den föreslagna ökningen av antalet tekniska tjänster i ifrågavarande lönegrader, antalet alternativa tjänster något ökas, t. ex. till tre i lönegrad 26, fyra i lönegrad 24 och fem i lönegrad 23.

De sakkunniga förutskickar slutligen i detta sammanhang att inom flygförvaltningen ej endast robotavdelningen utan även andra organ, t. ex. elektro- och underhållsavdelningarna, har att fullgöra omfattande arbetsuppgifter på »robotförvaltningens» område och att dessa organ i detta arbete har uppgifter även för de andra försvarsgrenarna.

Detaljorganisation m. m. inom robotavdelningen

De sakkunniga upplyser att de vid sitt arbete haft tillgång till ett inom flygförvaltningen utarbetat utkast till personalorganisation m. m. för robotavdelningen upptagande sammanlagt 369 tjänster. På bland annat i det föregående redovisade skäl har de sakkunniga icke ansett sig böra för de närmaste åren tillstyrka en utökning av personalantalet till den av flygförvaltningen föreslagna omfattningen.

De sakkunnigas förslag till organisation för robotavdelningen omfattar, som förut nämnts, 275 tjänster. Detta innebär en utökning med 16 tjänster i förhållande till den för robotbyrån fastställda organisationen. De sakkunnigas förslag är utarbetat med de i det föregående angivna utgångspunkterna och grundar sig i första hand på ett allmänt bedömande av respektive enhets totala behov av tekniskt skolad arbetskraft för samtliga arbetsuppgifter. Med anledning härav har de sakkunniga inte ansett det lämpligt att för varje tjänst närmare ange de skilda arbetsuppgifterna. Önskemålet att tillförsäkra robotavdelningens organisation stor flexibilitet nödvändiggör enligt de sakkunnigas mening även att de olika befattningarna icke bindes till vissa specificerade arbetsuppgifter. Detta möjliggör vidare att personalen med hänsyn till förekommande arbetsuppgifter utnyttjas på ändamålsenligaste sätt.

För befattningen som *chef* för robotavdelningen räknar de sakkunniga med en tjänst för avdelningschef i B 4. Avdelningschefstjänsten bör liksom den nuvarande byråchefstjänsten avses för civilmilitär eller civil innehavare. Till sitt förfogande bör avdelningschefen ha tre militärassistenter, regementsofficerare i A 26 eller A 24, en ur varje försvarsgren. Om de föreslagna militärassistentbefattningarna tillkommer, kan i nuvarande militärsektion ingående militära befattningar — en för major eller kommandörkapten av 2. graden och tre för kapten — utgå. Sekreterare åt avdelningschefen förutsättes vara kontorist i A 9. I nuvarande organisation ingår en dylik tjänst för sekreterare åt byråchefen.

För *centralsektionen* beräknas sammanlagt 25 tjänster, nämligen för en byråintendent i A 21, en assistent i A 17, en assistent i A 15, två kansliskrivare i A 10, en tekniker i A 10, två kontorister i A 9, en tekniker i A 9, tre expeditionsvakter i A 7, sex kanslibiträden i A 7, sex biträden för skriv- och kontorsgöromål och ett kontorsbud.

I den föreslagna *planerings- och kontrollsektionen* föreslås ingå 34 tjänster, nämligen för en byrådirektör i A 26, en byrådirektör i A 24, två förste byråingenjörer i A 23, fem byråingenjörer i A 21, åtta byråingenjörer i A 19, åtta ingenjörer i A 17, fyra ingenjörer i högst A 15, en förste kansliskrivare i A 12, en tekniker i A 10, två tekniker i A 9 och ett kanslibitråde i A 7.

Projektbyrån föreslås indelad i fyra robotsektioner samt flygteknisk sektion, styrsektion, motorsektion, miljöteknisk sektion och konstruktionssektion (facksektioner). De sakkunniga beräknar byråns personalbehov till sammanlagt 103 tjänster.

Förslaget bygger på den förutsättningen att inom varje robotsektion alla frågor rörande ett eller ett par robotsystem av liknande slag skall studeras och sammanhållas. Personalen fördelas och omfördelas på de olika sektionerna allt efter arbetsläget. Vid behov förstärkes sektion med personal ur byråns facksektioner. Arbetet förutsättes ske i nära samarbete med andra enheter inom staber, förvaltningar, försvarets forskningsanstalt o. s. v. som är engagerade i robotanskaffningen eller i övrigt besitter sakkunskap på området. Det förutsättes att i regel särskilda arbetsgrupper bildas för effektivisering av samarbetet.

Flygtekniska sektionen skall enligt förslaget behandla frågor inom det flygtekniska området (t. ex. aerodynamik, hållfasthet), utföra beräkningsarbeten för hela byrån samt biträda övriga sektioner med studier av utländska robotsystem m. m. I nära samarbete med robotsektionerna skall inom styrsektionen, motorsektionen och miljötekniska sektionen utföras arbeten inom var och en av dessa sektioners specialområden. Inom konstruktionssektionen sker granskning av konstruktioner och tillhörande ritningar samt ritarbeten erforderliga för robotavdelningens verksamhet.

Projektbyråns personaluppsättning åskådliggöres av sammanställningen å s. 15.

Försöksbyrån indelas enligt försvarsförvaltningssakkunnigas förslag i utprovningsssektion och mätsektion, vartill kommer försöksplatserna i Karlsborg och Norrland. De sakkunniga har inte ansett sig kunna biträda ett inom

Lönegrad	Tjänst	Chef m. fl.	Robotsektionerna	Facksektionerna	Summa
Bp 3	Överingenjör	1			1
Br 1	Avdelningsdirektör...		4		4
Ao, Ae 26	Byrådirektör.....		2	4	6
24	Byrådirektör.....		2	4	6
23	Förste byråingenjör...		6	9	15
21	Byråingenjör.....	1	6	14	21
19	Byråingenjör.....		6	14	20
17	Ingenjör.....		4	10	14
högst 15	Ingenjör.....			10	10
10	Tekniker.....			1	1
7	Kanslibitråde.....	1		4	5
	Summa	3	30	70	103

flygförvaltningen framfört förslag att inrätta en utredningssektion för uppgifter avseende provmetodik, funktionsstudier och viss statistisk bearbetning. I stället har utprovningssektionen förstärkts med några tjänster för de arbetsuppgifter, för vilka utredningssektionen avsetts. Förstärkningen bör emellertid enligt de sakkunniga tills vidare ges begränsad omfattning i förhållande till vad som föreslagits. För byrån föreslås personalorganisation enligt följande tablå.

Lönegrad	Tjänst (Beställning)	Chef m. fl.	Utprovningsssektion	Mätsektion	Försöksplatserna	Summa
Bo 1	Byråchef.....	1				1
Ao 24	Major.....				2	2
Ao 21	Kapten.....				2	2
Ao 21	Förste trafikledare.....				1	1
Ao 21	Meteorolog.....				1	1
Ao, Ae 26	Byrådirektör.....		1	1		2
24	Byrådirektör.....		2			2
23	Förste byråingenjör.....	1	5	2	2	10
21	Byråingenjör.....		4	3	4	11
19	Byråassistent.....				1	1
19	Byråingenjör.....		7	2	3	12
17	Ingenjör.....		4	1	7	12
17	Trafikledare.....				1	1
högst 15	Ingenjör.....		6	4	13	23
13	Verkstadsförman.....				2	2
12	Brandförman.....				1	1
12	Förrådsmästare.....				1	1
11	Meteorologassistent.....				1	1
10	Förman.....				3	3
10	Tekniker.....		1		2	3
9	Kontorist.....				1	1
9	Tekniker.....		3			3
7	Expeditionsvakt.....				1	1
7	Kanslibitråde.....	1	1	1	2	5
7	Tekniskt biträde.....		1		3	4
r.b. -5, Ao 5	Biträde för skriv- och kontorsgöromål (kontorsbiträde).....				2	2
	Summa	3	35	14	56	108

Försvarsförvaltningssakkunniga anför, att de nu redovisade tjänsterna icke är tillfyllest för pågående arbete med visst projekt. De sakkunniga föreslår, att behovet av arbetskraft för detta arbete tillgodoses på två sätt. Sålunda bör ett belopp på 800 000 kr. om året — vilket innebär en uppräknig med 300 000 kr. i förhållande till nuläget — tills vidare ställas till flygförvaltningens förfogande under anslagsposten till tillfälligt anställd personal för anställande av extra tjänstemän eller arvodespersonal i högst 23 lönegraden. Vidare bör ämbetsverket — oaktat arbetskraftsbehovet i princip icke beaktats vid personalberäkningarna — till en del kunna utnyttja de tjänster de sakkunniga i övrigt föreslagit för robotavdelningen. Den personal som anställs med stöd av nyssnämnda medgivande bör å andra sidan kunna placeras till tjänstgöring även vid andra enheter inom flygförvaltningen än robotavdelningen, förutsatt att arbetsuppgifterna avser åsyftat robotprojekt.

I fråga om *anställningsformer m. m.* anför försvarsförvaltningssakkunniga i huvudsak följande.

Två av robotbyråns tjänstemän — byråchefen och överingenjören — är för närvarande placerade i lönegrad med beteckningen Bp. För robotbyrån avsedda regementsofficerare, en överstelöjtnant eller kommandörkapten av 1. graden, en major eller kommandörkapten av 2. graden och en major, innehar ordinarie beställningar, uppförda på personalförteckning för flygförvaltningen. De officerare som bestrider kaptensbefattningar vid byrån har förutsatts skola kommenderas ur försvarsgrenarna. Mot befattningarna svarande beställningar har icke inrättats. I flygförvaltningens personalförteckning uppförda tjänster/beställningar för alternativt civilmilitära beställningshavare ur tygtekniska kåren, mariningenjörkåren eller flygvapnets ingenjörspersonal eller civilingenjör är ordinarie. Antalet är två i lönegrad Ao 26, tre i lönegrad Ao 24 och tre i lönegrad Ao 23. I övrigt är för robotbyrån avsedda tjänster extra ordinarie.

Försvarsförvaltningssakkunniga föreslår i huvudsak följande beträffande anställningsform vid robotavdelningen.

Flertalet tjänster i den nya organisationen skall — på samma sätt som i den nuvarande robotbyrån — vara extra ordinarie. Avdelningschefstjänsten och den för chef för projektbyrån avsedda överingenjörstjänsten — som vid behov bör kunna besättas med ingenjör vid industriföretag e. dyl. — bör dock uppföras som förordnandetjänster, lönegrad Bp 4 respektive Bp 3. För byråchefstjänsten på försöksbyrån föreslår de sakkunniga tjänst i lönegrad Bo 1. Lönegraden Br 1 synes ändamålsenlig för cheferna för de föreslagna robotsektionerna. För regementsofficerarna vid robotavdelningen bör — i överensstämmelse med vad som för närvarande gäller — inrättas ordinarie beställningar på flygförvaltningens personalförteckning. Behovet av kaptener torde däremot få tillgodoses genom kommendering. Likaså bör behovet av civilmilitär trafikledar- och meteorologpersonal tillgodoses med personal ur flygvapnet. För alternativt civilmilitär eller civil befattningshavare avsedda tjänster bör uppföras såsom ordinarie.

I enlighet med de sakkunnigas förslag bör på personalförteckning för flygförvaltningen uppföras tre armé-, marin- eller flygdirektörer av 1. graden eller byrådirektörer i Ao 26, fyra armé-, marin- eller flygdirektörer av 2. graden eller byrådirektörer i Ao 24 och fem armé-, marin- eller flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23.

Personal som anställs med anlåtande av den i flygförvaltningens avlöningsstat uppförda anslagsposten till tillfällig personal skall enligt de sakkunniga vara extra eller anställd mot arvode. Ett genomförande av de sakkunnigas förslag medför emellertid, att innehavarna av åtskilliga extra ordinarie tjänster i lägre lönegrader blir övertaliga. De sakkunniga föreslår, att jämväl sådan övertalig extra ordinarie tjänsteman enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande skall få avlönas från förevarande anslagspost.

Sammanfattningsvis innebär försvarsförvaltningssakkunnigas förslag följande förändringar.

Sammanlagt 74 tjänster och beställningar *tillkommer* vid robotavdelningen, nämligen för en avdelningschef i Bp 4, en överingenjör i Bp 3, en byråchef i Bo 1, fyra avdelningsdirektörer i Br 1, tre regementsofficerare i Ao 26 eller Ao 24, en major i Ao 24, en armé-, marin- eller flygdirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ao 26, en armé-, marin- eller flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 24, två armé-, marin- eller flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, två byrådirektörer i Ae 26, fyra byrådirektörer i Ae 24, sju förste byråingenjörer i Ae 23, tjugoen byråingenjörer i Ae 21, en byråintendent i Ae 21, en meteorolog i Ao 21, sju byråingenjörer i Ae 19, en assistent i Ae 17, en assistent i Ae 15, en förman i Ae 10, två kansliskrivare i Ae 10, en kontorist i Ae 9 och tio kanslibiträden i Ae 7. Den föreslagna beställningen för meteorolog bör tillkomma på personalförteckning för flygvapnet. Övriga beställningar och tjänster bör uppföras på personalförteckning för flygförvaltningen.

Samtidigt *indrages* emellertid sammanlagt 55 beställningar och tjänster vid robotbyrån, nämligen för en byråchef i Bp 3, en överingenjör i Bp 1, en överstelöjtnant eller kommandörkapten av 1 graden i Ao 26, en major eller kommandörkapten av 2. graden i Ao 24, en byråassistent i Ae 19, trettiotvå ingenjörer i högst Ae 15, en förste kansliskrivare i Ae 12, två tekniker i Ae 10, fem tekniker i Ae 9, ett tekniskt biträde i Ae 7, tre tekniska biträden i Ae 5, fem biträden för skriv- och kontorsgöromål samt en befattning för pensionerad underofficer (expeditionsunderofficer) i A: 17. Dessutom kan en kollektivavtalsanställd förman vid försöksplatsen i Karlsborg utgå.

De till indragning föreslagna tjänsterna är för närvarande uppförda på personalförteckning för flygförvaltningen. Ur robotbyråns organisation utgår vidare tre befattningar för kapten. Beträffande dessa anser sig de sakkunniga icke kunna framlägga förslag om indragning av motsvarande beställningar. Dessa befattningar, vilka förutsatts skola uppehållas av kom-

2 — *Bihang till riksdagens protokoll 1962. 1 saml. Nr 64*

menderad personal, är för närvarande enligt de sakkunniga obesatta. Vederbörande försvarsgrenschef har nämligen icke ansett sig kunna undvara för robotbyrån erforderliga beställningshavare.

Såsom framgått av det föregående förutsätter de sakkunniga, att den anskaffning av robotar som nu sker vid vapenbyrån i huvudak skall överföras till robotavdelningen. Med anledning härav kan en vid vapenbyrån befintlig beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 24 vid flygvapnet, vars innehavare för närvarande handlägger frågor rörande anskaffning av visst robot-system indragas; dock ej förrän ifrågavarande uppgifter avslutats. De sakkunniga förutsätter, att flygförvaltningen framdeles uppmärksammar detta.

Ifrågavarande tjänsteförändringar innebär enligt de sakkunnigas beräkningar en årlig *kostnadsökning* med i runt tal 900 000 kr. Beräkningen utgår från näst högsta löneklassen i varje lönegrad och 1961 års löneläge. Härutöver har de sakkunniga — som framgår av det föregående — föreslagit, att den i flygförvaltningens avlöningsstat uppförda anslagsposten Avlöningar till tillfälligt anställd personal uppräknas med 300 000 kr. De sakkunniga förutsätter, att i förekommande fall rörligt tillägg skall bestridas från ifrågavarande anslagspost. Vid genomförande av förslaget förutsättes emellertid å andra sidan, att hittills praktiserat system med utanför ämbetsverket för robotverksamheten »lånade» tjänster skall bringas att upphöra. Härigenom torde en besparing av omkring 500 000 kr. kunna vinnas.

De sakkunniga framhåller slutligen att vid besättandet av de nya tjänsterna noga måste beaktas att syftet med inrättandet av dessa — en kvalitativ förstärkning — verkligen uppfylles. Tillsättandet av nyinrättade tjänster bör därför inte forceras utan ske successivt i den takt som betingas av möjligheterna att erhålla kvalificerad personal. Därvid bör extra ordinarie tjänst, som förutsatts utgå, kunna övergångsvis bibehållas intill dess tillsättning kan ske av nyinrättad tjänst.

Försvarsförvaltningssakkunnigas förslag är utarbetat *efter samråd* med armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen. *Armétygförvaltningen* och *marinförvaltningen* har därvid inte haft något att erinra såvitt förslaget rör armétygförvaltningens robotkontor respektive marinförvaltningens robotsektion. *Flygförvaltningen* har inte haft något att erinra mot organisationens principiella uppläggning. Ämbetsverket konstaterar med tillfredsställelse de åtgärder som föreslagits för att öka möjligheterna för omflyttning av personal inom avdelningen. Förvaltningen har vidare ingenting emot de tillfälliga anordningar som föreslagits för att säkra arbetskraft för ett visst system, som nu är under utveckling men framhåller att denna uppgift kommer att kräva arbetskraft under ett flertal år.

Vad beträffar organisationens omfattning, särskilt med avseende på tjänster i högre lönegrader, motsvarar icke förslaget vad flygförvaltningen anser erforderligt för att kunna lösa den mångfald av olika arbetsuppgifter, som kan beräknas bli ålagda robotavdelningen på längre sikt. Med hänsyn

till vad de sakkunniga framhållit beträffande försiktighet vid utbyggnad av avdelningen kan flygförvaltningen — med vissa särskilt angivna undantag — biträda organisationsförslaget under den uttryckliga förutsättningen att detsamma innebär ett första utbyggnadssteg som gäller ett fåtal år.

Befattningen som avdelningschef i Bp 4, som av försvarsförvaltningssakkunniga angivits som alternativt civilmilitär eller civil, bör enligt flygförvaltningen vara alternativt militär, civilmilitär eller civil.

I stället för den av försvarsförvaltningssakkunniga föreslagna planerings- och kontrollsektionen med chef i Ae 26 finner flygförvaltningen det motiverat att ett särskilt planeringskontor inrättas, indelat i planeringssektion och kontrollsektion. Chefen för planeringskontoret bör vara placerad i B 1, chefen för planeringssektionen i Ae 24 och chefen för kontrollsektionen i Ae 23.

För robotsektionerna bör enligt ämbetsverket tillkomma tjänster för tre byrådirektörer i Ae 26 och tre i Ae 24. Samtliga dessa byrådirektörsbefattningar bör vara högst-lönegradstjänster för att vid behov även kunna användas för rekrytering av yngre civilingenjörer (motsvarande) för utbildning.

Med hänsyn till utprovningens verksamhetens betydelse, icke minst vad gäller utprovning av robotprojekt som utvecklas av svensk industri eller köpes från utlandet, måste enligt flygförvaltningen mycket stora krav ställas på chefens för försöksbyrån kompetens. Flygförvaltningen föreslår därför, att befattningen placeras i lönegrad Bo 3. Av i stort sett samma skäl bör slutligen befattningen för chef för försöksplatsen i Norrland ändras från major till överstelöjtnant.

Y t t r a n d e n

Överbefälhavaren, som hört försvarsgrenscheferna och försvarets forskningsanstalt, ansluter sig i princip till den av försvarsförvaltningssakkunniga föreslagna organisationen. Han framhåller dock betydelsen av att respektive försvarsgrens förvaltning ges möjlighet att i framtiden anpassa berörda organisationsenheters omfattning och struktur efter behovet av samordning inom den förbandsproducerande verksamheten samt efter tillgången på tillgänglig tekniskt utbildad personal.

I anslutning till att förvaltningssakkunniga ifrågasatt om icke bestämmelser för robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning borde utfärdas av Kungl. Maj:t, uttalar *överbefälhavaren*, att en effektiv och smidig handläggning av robotärenden på det förvaltningsmässiga planet kan säkerställas genom att gällande arbetsordningar på området kompletteras med en instruktion för den föreslagna försvarets robotavdelning. *Överbefälhavaren* och *försvarsgrenscheferna* bör härvid ges tillfälle att medverka vid instruktionens utarbetande. Med utnyttjande av de möjligheter till inriktnings- och samordnande åtgärder som *överbefälhavaren* och *försvarets för-*

valtningsdirektion instruktionsmässigt har, anses övriga bestämmelser för robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning kunna utarbetas av överbefälhavaren. Därvid bör i princip bestämmelserna utformas enligt följande riktlinjer för ansvarsfördelning och samordning.

Överbefälhavaren anser det vara av vital betydelse att det primära ansvaret för ett robotvapensystem åvilar vederbörlig försvarsgrenschef oavsett om systemet utvecklas inom eller utom landet, licenstillverkas eller direkt anskaffas som ett färdigutvecklat system. Taktisk-teknisk målsättning för robotvapensystem samt jämförande bedömningar av olika system som kan komma ifråga för anskaffning bör ledas och sammanhållas av respektive försvarsgrenschef varvid medverkan av expertis, förutom från egen försvarsgrensförvaltning, skall kunna erhållas från försvarets robotavdelning och försvarets forskningsanstalt. När anskaffningsbeslut föreligger, övertar motsvarande försvarsgrensförvaltning ansvaret för anskaffning och övriga förvaltningsmässiga åtgärder, varvid den äger att i det tekniska anskaffningsarbetet anlita försvarets robotavdelning, som därvid alltså betjänar den ansvariga förvaltningen ifråga. Då försvarets robotavdelnings tjänster sålunda utnyttjas, bör metoden med olika systemgrupper komma till användning.

Enligt överbefälhavaren är det inte lämpligt att instruktionsmässigt fastlägga vilka former av anskaffning m. m. som skall handläggas av respektive organisationsenheter. I varje fall kan överbefälhavaren icke biträda förvaltningsdirektionens förslag, att denna efter föredragning av flygförvaltningen skall avgöra frågan huruvida ett robotvapensystem är att anse som färdigutvecklat eller icke. Ett sådant avgörande kan endast träffas av den för systemet primärt ansvarige försvarsgrenschefen.

Säkerställandet av en ändamålsenlig handläggning av robotärenden bör enligt överbefälhavaren kunna ske genom redan nu tillämpade arbetsrutiner och samarbetsformer. Försvarets förvaltningsdirektion samordnar, främst genom robotdelegationen, verksamheten vid försvarsgrensförvaltningarna samt utser vid behov huvudförvaltningsmyndighet. Överbefälhavaren prioriterar genom direktiv och anvisningar verksamheten inom respektive förvaltning på grundval av de operativa kraven. Cheferna för armén och marinen bör därutöver kunna ge anvisningar till den gemensamma robotavdelningen vid flygförvaltningen och därvid vara obundna vid samrådsskyldigheten i övrigt med chefen för flygvapnet.

Försvarets forskningsanstalt bör liksom hittills medverka vid viktigare studier av vapensystem, vilket rutinmässigt sker genom det samarbete som redan nu äger rum mellan forskningsanstalten, staber och förvaltningar. Någon ändring av systemet för forskningsanstaltens inordnande i detta problemkomplex erfordras således icke enligt överbefälhavaren.

Ifråga om allmän forskning och utveckling på robotområdet är enligt överbefälhavaren av försvarets förvaltningsdirektion rekommenderad för-

delning av ansvarsområden mellan flygförvaltningen och försvarets forskningsanstalt lämplig och bör även tillämpas fortsättningsvis.

Överbefälhavaren anser det vara av väsentlig betydelse, att den föreslagna robotavdelningen inom flygförvaltningen ges en fri ställning i förhållande till försvarsgrenarna, så att dessa med fullt förtroende kan utnyttja avdelningens tjänster för handläggning av sådana ärenden av förvaltningsmässig natur som de icke själva har teknisk kapacitet att genomföra. Robotavdelningen inom flygförvaltningen bör därför benämnas »Försvarets robotavdelning». Förslag till besättande av befattning för byråchef och högre bör underställas överbefälhavaren.

Förslaget att robotkontoret vid armétygförvaltningen och robotsektionen vid marinförvaltningen t. v. bibehålles med oförändrad organisation biträdes av överbefälhavaren. I anslutning härtill framhålles att, förutom huvudansvar för anskaffning, dessa organisationsenheter har att handlägga frågor rörande den egentliga förvaltningen av anskaffade robotvapensystem. De skall dessutom kunna bidra med försvarsgrensexpertis i tillsatta systemgrupper etc.

I fråga om den föreslagna organisationen av robotavdelningen, framhåller överbefälhavaren betydelsen av att framför allt robotavdelningens försöksbyrå erhåller kvalificerad personal. Försöksbyråns ställning synes nämligen vara minst lika betydelsefull som projektkontorens i dess uppgift att centralt leda, organisera och administrera försöksverksamheten och försöksplatserna. Överbefälhavaren tillstyrker därför flygförvaltningens förslag om höjda lönesättningar för vissa ledande befattningshavare vid försöksbyrån. I övrigt biträder överbefälhavaren de sakkunnigas uppfattning att man bör avvakta erfarenheterna av en mera begränsad utbyggnad av robotavdelningen.

Överbefälhavaren anser, att befattningen som avdelningschef bör vara alternativt militär, civilmilitär eller civil. Härigenom erhålles en vidgad rekryteringsbas. Enligt överbefälhavaren synes kravet på militärteknisk sakkunskap i robotavdelningen icke vara tillräckligt beaktat. Det ifrågasättes, om icke varje robotsektion bör tillföras en befattningshavare med militärteknisk erfarenhet utöver de tre militärassistenter som av de sakkunniga föreslagits stå till avdelningschefens förfogande. För de militära befattningshavarna vid försöksplatserna bör enligt överbefälhavaren kunna avses officerare ur samtliga försvarsgrenar.

Försvarets civilförvaltning och *statskontoret* ansluter sig till eller lämnar utan erinran försvarsförvaltningssakkunnigas förslag. Även *statstjänstemännens riksförbund*, *Sveriges akademikers centralorganisation* och *tjänstemännens centralorganisation* tillstyrker förslaget.

Statstjänstemännens riksförbund anser dock att chefen för armétygförvaltningens robotkontor bör placeras i lönegrad B 1 samt att en kaptensbeställning vid kontoret bör utbytas mot beställning för major. Vid robotav-

delningen inom flygförvaltningen bör enligt riksförbundet befattningen som avdelningschef vara alternativt militär, civilmilitär eller civil. Chefen för försöksbyrån föreslås vidare placerad i lönegrad B 3. Chefstjänsten vid försöksplatsen i Norrland slutligen bör avses för överstelöjtnant.

Sveriges akademikers centralorganisation understryker, att grundläggande bestämmelser angående fördelningen av arbetsuppgifterna mellan berörda myndigheter bör utfärdas centralt. Centralorganisationen ifrågasätter om inte planerings- och kontrollsektionen, som bör benämnas byrå, bör uppdelas i planerings-, kontroll- och materielsektioner. Chefen för kontrollsektionen bör vara placerad i lönegrad A 24. Cheferna för robotavdelningens tre stora organisationsenheter — planeringsbyrån, projektbyrån och försöksbyrån — bör samtliga vara placerade i lönegrad B 3. Byråchefstjänsten vid försöksbyrån bör vara alternativt civil, civilmilitär eller militär.

Flygförvaltningens anslagsäskanden m. m.

Y r k a n d e

Flygförvaltningen (skr. 14/8 och 5/12 1961) hemställer, att anslaget höjes med 1 924 000 kr.

	Ökning	Minskning
I. Nya tjänster m. m.		
1. <i>Flygplanavdelningen (utom försökscentralen)</i>		
Vapenbyrån		
a) Bombröjningssektion inrättas: 1 överstelöjtnant/flygdirektör av 1. graden/byrådirektör Ao 26, 1 förste byråingenjör Ae 23, 1 byråingenjör Ae 21 och 1 byråingenjör Ae 19...	110 364	
b) 1 flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör Ao 23 (ammunitionssektionen).....	28 416	
c) 1 flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör Ao 23 (installationssektionen).....	28 416	
 Flygplanbyrån		
d) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (centraldetaljen)	11 220	
e) 1 flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 och 1 byråingenjör Ae 21 (projektsektionen).....	55 560	
1 ingenjör högst Ae 15 (projektsektionen) utgår		18 816
f) 1 byråingenjör Ae 21 (flygplansektionen)	25 632	
g) 1 överstelöjtnant/flygdirektör av 1. graden Ao 26 (utrustningssektionen); i utbyte mot kapten vid flygvapnet.....	33 192	
h) 1 förste byråingenjör Ae 23, 1 byråingenjör Ae 21, 1 byråingenjör Ae 19 och 1 ingenjör Ae 17 (kontrollsektionen).....	91 428	
 Motorbyrån		
i) 1 tekniskt biträde Ae 7 (projektsektionen).....	12 444	
j) 1 förste byråingenjör Ae 23 (motorsektion 1).....	28 416	
k) 1 förste byråingenjör Ae 23 (kontrollsektionen).....	26 880	
2 ingenjörer högst Ae 15 (kontrollsektionen) utgår.....		34 152

Ökning Minskning

2. Försökscentralen

a) 5 biträden för skriv- och kontorsgöromål (centraldetaljen)	49 980	
2 kontorsbud (centraldetaljen) utgår		12 000
b) 1 byrådirektör Ae 24 och 1 byråingenjör Ae 19 (vapensektionen)	49 836	
c) 1 byrådirektör Ae 24 och en byråingenjör Ae 21 (elektrosektionen)	52 416	
d) 1 byråingenjör Ae 21 och 1 kapten/flygingenjör Ao 21 (flygplansektionen)	48 000	
e) 1 förste byråingenjör Ae 23, 2 byråingenjörer Ae 21 och 3 byråingenjörer Ae 19 (konstruktionssektionen)	139 140	
2 ingenjörer Ae 17, 3 ingenjörer högst Ae 15, 1 fotograf Ae 9 och 3 tekniska biträden Ae 5 (konstruktionssektionen) utgår		131 736
f) 2 tekniska biträden Ae 7 (provflygsektionen)	22 152	

3. Elektroavdelningen

a) 1 flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24	29 928	
---	--------	--

Telebyrån

b) 1 byrådirektör Ae 24 (sektionen för rörlig radiokommunikation)	29 928	
c) 1 byrådirektör Ae 26 och 1 förste byråingenjör Ae 23 (trådnätsektionen) 2 ingenjörer högst Ae 15 (trådnätsektionen) utgår	61 608	37 632
d) 1 byrådirektör Ae 24 (projektsektionen)	29 928	
e) 5 ingenjörer högst Ae 15 (radiolänksektionen) utgår		94 080

Radarbyrån

f) 1 byrådirektör Ae 24 (markradarsektionen)	29 928	
g) 1 förste byråingenjör Ae 23 (flygradarsektionen)	28 416	
1 ingenjör Ae 17 (flygradarsektionen) utgår		20 856
h) 1 byrådirektör Ae 26 och 1 byrådirektör Ae 24 (specialradarsektionen)	63 120	
i) 1 ingenjör högst Ae 15 (projektsektionen) utgår		18 816

Luftbevakningsbyrån

j) 1 byrådirektör Ae 26 och 1 byråingenjör Ae 21 (systemsektionen); 1 kapten vid flygvapnet utgår	58 824	
k) 1 byråingenjör Ae 19 (anläggningssektionen)	23 124	
l) 1 byrådirektör Ae 24 (databehandlingssektionen)	29 928	
m) 1 förste byråingenjör Ae 23 (markelektrosektionen)	28 416	
1 ingenjör högst Ae 15 (markelektrosektionen) utgår		18 816

Flygelektrobyrån

n) 1 förste byråingenjör Ae 23 (systemsektionen)	28 416	
o) 1 byrådirektör Ae 24 och 1 byråingenjör Ae 19 (apparatsektionen)	53 052	
1 ingenjör högst Ae 15 (apparatsektionen) utgår		18 816
p) 1 byrådirektör Ae 26 (instrumentsektionen)	33 192	
q) 1 byrådirektör Ae 24 (projektsektionen)	29 928	
1 byråingenjör Ae 21 (projektsektionen) utgår		25 632

4. Underhållsavdelningen

Driftbyrån

a) 1 byrådirektör A 24, 2 förste byråingenjörer A 23, 1 byråingenjör A 21 och 1 assistent A 17 (driftsektionen)	133 248	
---	---------	--

Förrådsbyrån

b) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (kontorssektionen)	9 996	
c) 1 assistent A 17 (inköpssektionen)	19 128	
d) 1 byråingenjör A 21, 1 byråingenjör A 19 och 1 kanslibitråde A 7 (reservdelsplaneringssektionen)	56 496	
e) 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (förrådssektionen)	9 996	

Centralsektionen

f) 2 byrådirektörer A 24	59 856	
------------------------------------	--------	--

	Ökning	Minskning
<i>5. Inköpsavdelningen</i>		
1 byråassistent Ae 19 och 1 assistent Ae 17 (svenska inköpssektionen)	43 980	
1 kontorsskrivare Ae 13 (svenska inköpssektionen) utgår		16 956
<i>6. Flygfältsbyrån</i>		
1 ingenjör Ae 17 (underhållssektionen)	20 856	
<i>7. Normaliebyrån</i>		
a) 1 byråingenjör Ae 21 (materialdetaljen)	25 632	
b) 1 byråingenjör Ae 21 och 1 byråingenjör Ae 19 (standardiseringssektionen)	48 756	
1 ingenjör högst Ae 15 (standardiseringssektionen) utgår		18 816
c) 1 ingenjör Ae 15 (beskrivningssektionen)	18 816	
1 förste kansliskrivare Ae 12 (beskrivningssektionen) utgår		16 116
d) 1 tekniskt biträde Ae 5 (förlagssektionen)	11 220	
e) 1 förste byråingenjör Ae 23 och 1 amanuens i reglerad befordringgång (biblioteket)	51 540	
1 kanslibitråde Ae 7 (biblioteket) utgår		12 444
f) 1 förste byråintendent Ae 23, 1 ingenjör högst Ae 15 och 2 tekniska biträden Ae 7 (försvarets klassifikationscentral)	72 120	
<i>8. Administrativa byrån</i>		
a) 1 kontorist Ae 9 (halvtid) och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål (kanslisektionen)	17 010	
b) 1 kanslibitråde Ae 7 (centralexpeditionen)	12 444	
<i>9. Underrättelsecentralen</i>		
1 byråingenjör Ae 21 och 1 kontorist Ae 9	39 420	
<i>10. Systemplaneringen</i>		
1 flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24	29 928	
<i>11. Personal- och utbildningssektionen</i>		
1 flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24	29 928	
<i>II. Löneregleringar m. m.</i>		
<i>Uppflyttning av byråchefer m. fl.</i>		
5 byråchefer Bp 1 — Bp 3, 3 byråchefer Bo — Bo 3, 1 byråchef Be 1 — Be 3, 1 krigsråd Bo 1 — Bo 3, 1 chef för försökscentralen Bo 1 — Bo 3	48 312	
<i>Flygplanavdelningen</i>		
<i>Vapenbyrån</i>		
1 flygingenjör/byråingenjör Ae 21 — flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör Ae 23 (ammunitionssektionen)	2 784	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (fotosektionen)	2 268	
1 byråingenjör Ao 19—Ao 21 (installationssektionen)	2 508	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (beräkningssektionen)	2 268	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19, 1 ingenjör högst Ae 15 — ingenjör Ae 17 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibitråde Ae 7 (kontrollsektionen)	5 568	
<i>Flygplanbyrån</i>		
1 kontorsskrivare Ao 13 — assistent Ao 15 (centraldetaljen)	1 860	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (projektsektionen)	2 268	
1 flygingenjör/byråingenjör Ao 21 — flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör Ao 23, 1 ingenjör Ao 17 — byråingenjör Ao 19 och 1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (flygplansektionen)	7 320	
1 byråingenjör Ao 21 — byrådirektör Ao 24, 1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 och 1 byråingenjör Ao 19—Ao 21 (utrustningssektionen)	9 588	

	Ökning	Minskning
1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 och 3 ingenjörer högst Ae 15 — ingenjörer Ae 17 (kontrollsektionen).....	9 036	
Motorbyrå		
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (centraldetaljen).....	2 268	
1 flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör Ao 23 — flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 (projektsektionen).....	1 512	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (motorsektion 1).....	2 508	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (motorsektion 2).....	2 508	
2 byråingenjörer Ao 19—Ao 21 (apparatsektionen).....	5 016	
Försökscentralen		
1 förste byråingenjör Ao 23 — flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24 och 1 ingenjör högst Ae 15 — ingenjör Ae 17 (assistenter m. fl.).....	3 588	
1 kanslibitråde Ae 7 — kontorist Ae 9 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål — kanslibitråde Ae 7 (centraldetaljen).....	2 268	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (vapensektionen).....	2 580	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (flygplansektionen).....	2 292	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (motorsektionen).....	2 580	
2 ingenjörer Ae 17 — byråingenjörer Ae 19 och 2 tekniker Ae 10 — ingenjörer högst Ae 15 (mätsektionen).....	12 888	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (kontrolldetaljen).....	2 292	
1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 och 1 ingenjör högst Ae 15 — ingenjör Ae 17 (verkstadssektionen).....	4 932	
Elektroavdelningen		
Telebyrå		
1 byråassistent/byråingenjör Ae 19 — byråingenjör/byråintendent Ae 21 (centraldetaljen).....	2 508	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (trådnätsektionen).....	2 508	
1 byråingenjör Ao 19—Ao 21 (projektsektionen).....	2 508	
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 och 1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (radiolänksektionen).....	4 776	
Radarbyrå		
2 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kanslibitraden Ae 7 (centraldetaljen).....	2 448	
2 flygingenjörer av 1. graden/förste byråingenjörer Ao 23 — flygdirektörer av 2. graden/byrådirektörer Ao 24 (projektsektionen).....	3 024	
Luftbevakningsbyrå		
2 biträden för skriv- och kontorsgöromål — kanslibitraden Ae 7 (centraldetaljen).....	2 448	
Flygelektrobyrå		
1 byråassistent/byråingenjör Ae 19 — byråingenjör/byråintendent Ae 21 (centraldetaljen).....	2 508	
Underhållsavdelningen		
Driftbyrå		
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 och 1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (driftsektionen).....	4 776	
1 förste byråingenjör Ae 23 — byrådirektör Ae 24 (fordonssektionen)....	1 512	
1 förste byråingenjör Ao 23 — byrådirektör Ao 24 (avtalsdetaljen).....	1 512	
1 kontorsskrivare Ae 13 — assistent Ae 15 och 1 förste förrådsförman Ae 10 — förrådsmästare Ae 12 (verkstadsskolan).....	3 276	
Förrådsbyrå		
1 kamrerare Ae 19—Ae 21 och 1 kassör Ae 10—Ae 12 (kontorssektionen).....	4 044	
1 förste byråintendent Ae 23 — byrådirektör Ae 24 (inköpssektionen)....	1 536	

	Ökning	Minskning
1 byråingenjör Ae 19—Ae 21 (reservdelsplaneringssektionen).....	2 580	
1 byråingenjör Ae 21 — förste byråingenjör Ae 23 och 1 förrådsmästare Ae 12 — Ae 13 (förrådssektionen)	3 756	
Centralsektionen		
1 assistent Ae 17 — byråassistent Ae 19	2 268	
<i>Inköpsavdelningen</i>		
1 kontorsskrivare Ae 13 — assistent Ae 15 och 1 biträde för skriv- och kontorgöromål — kanslibitråde Ae 7 (expeditionen).....	3 084	
1 assistent Ao 15—Ao 17 (svenska inköpssektionen).....	2 040	
<i>Flygfältsbyrån</i>		
1 tekniker Ae 9 — ingenjör högst Ae 15 (projektsektionen).....	5 028	
<i>Normaliebyrån</i>		
1 kansliskrivare Ao 10 — förste kansliskrivare Ao 12 (direkt underställd byråchefen).....	1 572	
1 ingenjör Ae 17 — byråingenjör Ae 19 (materialdetaljen).....	2 268	
1 byråingenjör Ao 21 — förste byråingenjör Ao 23, 1 byråingenjör Ao 19—Ao 21 och 1 tekniskt biträde Ae 5—Ae 7 (standardiseringssektionen)	6 516	
1 tekniskt biträde Ae 5—Ae 7 (förlagssektionen)	1 224	
1 byråassistent Ae 19 — byråintendent Ae 21 (biblioteket).....	2 508	
<i>Administrativa byrån</i>		
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26, 1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23 och 1 biträde för skriv- och kontorgöromål — kanslibitråde Ae 7 (kanslisektionen)	7 272	
1 byrådirektör Ao 24—Ao 26, 1 förste byråsekreterare Ae 21—Ae 23, 1 byråinspektör Ao 19—Ao 21 och 1 assistent Ae 17 — byråassistent Ao 19 (personalkontoret).....	10 824	
1 assistent Ae 17 — byråassistent Ao 19 och 1 förrådsman Ae 7 — förrådsförman Ae 9 (organisationskontoret)	3 612	
1 kontorist Ae 9 — kansliskrivare Ae 10 och 1 kanslibitråde Ae 7 — kontorist Ae 9 (centralexpeditionen).....	2 100	
<i>Centralplaneringen</i>		
1 byråingenjör Ao 19—Ao 21	2 508	
<i>Systemplaneringen</i>		
1 flygingenjör av 1. graden/förste byråingenjör Ao 23 — flygdirektör av 2. graden/byrådirektör Ao 24.....	1 512	
III. Ordinariesättning		
1 byrådirektör Ae 26—Ao 26 (inköpsavdelningen).....	—	
IV. Extra ordinariesättning		
2 byråingenjörer Ag 19, en ingenjör Ag 17, 11 ingenjörer högst Ag 15, en tekniker Ag 10 och en tekniker Ag 9 (elektroavdelningen); 1 byråingenjör Ag 21, 2 ingenjörer Ag 17 och 5 ingenjörer högst Ag 15 (flygfältsbyrån)...	—	
V. Tillfällig personal.....	70 000	
VI. Lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1961:142.....	250 000	
VII. Löneklassuppflyttningar m. m.	70 000	
VIII. Gratifikationer.....	5 000	
IX. 3 förvaltningsarvodan utgår		2 880
X. Kompensation för folkpensionsavgifter.....	28 000	
XI. Omräkning m. m.		323 102
	2 745 666	821 666
	+ 1 924 000	

Motiv

I. Flygförvaltningen har anmält behov av sammanlagt omkring 90 nya tjänster, varvid samtidigt 30 tjänster vid ämbetsverket och två kaptensbeställningar vid flygvapnet anses kunna indragas. Utgångspunkten för de framförda yrkandena är enligt förvaltningen bland annat önskemålet om en kvalitetsförstärkning, betingad av utvecklingen på det tekniska området. De föreslagna tjänsteindragningarna kan mot bakgrunden härav genomföras endast därest förslag om inrättande av högre tjänst vinner bifall. Ämbetsverket anför, att de nya tjänsterna är avsedda för verksamhetsområden inom vilka personalbristen är mest kännbar (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 121 f). Icke blott de tekniska enheterna utan även de »betjärande» organen behöver förstärkning. Flygförvaltningen pekar bland annat på underhållsavdelningen och på normaliebyrån samt den till denna knutna försvarets klassifikationscentral.

Den i det följande lämnade redogörelsen upptager endast de av flygförvaltningens förslag till nya tjänster m. m. vid ämbetsverket från och med nästa budgetår som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. I övrigt torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

1 a) Förslaget om inrättande av en särskild bombröjningssektion har framförts jämväl för innevarande budgetår (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 122).

c) I samband med att flygvapnet tillförts nya robotar har arbetet med robotinstallation ökat såväl kvantitativt som kvalitativt.

e) Den alternativt civilmilitära/civila tjänsten i Ao 24 avses för ärenden rörande belastnings- och byggnadsbestämmelser för flygplan m. m. För uppgifterna föreslog flygförvaltningen för innevarande budgetår en tjänst i Ao 23 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 122).

Byråingenjörstjänsten i Ae 21, som jämväl föreslagits tidigare (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 122), erfordras för vissa aerodynamiska frågor. Befattningshavaren skall uppfölja vindtunnlars utnyttjande och provresultatens användning för förbättringar hos flygplanprojekt.

g) Ifrågakarande beställning är avsedd för sektionschef vid utrustningssektionen inom flygplanbyrån. I fråga om verksamheten vid sektionen anför flygförvaltningen bland annat följande.

Utrustningssektionen, som dimensionerats för sina arbetsuppgifter för ett stort antal år sedan, skall ansvara för, *dels* den materiel, som möjliggör användning av flygplan i de stora fart- och höjdområden, inom vilka moderna flygplan opererar (denna materiel utgöres av syrgas- och tryckdräktsmateriel, utrustning för personal att motstå höga accelerationer, flyghjälm, personlig flygutrustning m. m.), *dels* den materiel, som har till uppgift att rädda personal vid haverier (till sådan materiel är att hänföra katapultstolar, fallskärmar, flytvästar, livbåtar och annan nödutrustningsmateriel).

Utvecklingen av materielen inom utrustningssektionens arbetsområde

har gått mycket snabbt under den senaste tioårsperioden och fortgår i accelererat tempo.

Enligt flygförvaltningen råder beträffande personaluppsättning och lönesättning eftersläpning vid sektionen och risken anses påtaglig för att personalen vid sektionen icke kan behållas. Härigenom kan enligt ämbetsverket ett ur haverisynpunkt redan ansträngt läge komma att förvärras.

För sektionschef finnes inrättad en beställning för kapten. Flygförvaltningen har tidigare föreslagit (senast prop. 1961: 1, bil. 6, s. 123), att tjänsten måtte uppföras som major eller flygdirektör av 2. graden, varvid en beställning för kapten kunde utgå ur flygvapnets stat. Yrkandet vidhålls med den förändringen att tjänsten föreslås uppförd som överstelöjtnant eller flygdirektör av 1. graden.

h) Tjänsten för förste byråingenjör i Ae 23 erfordras för gruppledare för instrument- och apparattillverkningskontrollen vid Saab i Jönköping. Innehavaren av tjänsten skall bedriva konsulterande verksamhet inom hela kontrollsektionen samt utföra speciellt krävande provningar och utredningar m. m.

Övriga tre tjänster under förevarande punkt föreslås tillkomma för en teleservicegrupp vid Saab med arbetsuppgifter avseende kontroll och slutjusteringar m. m. vid installation av bland annat elektronisk utrustning.

j) Vid motorbyrån handlägges tekniska ärenden rörande arméns flygmotormateriel ävensom frågor om helikoptermotorer. Flygförvaltningen anför, att under budgetåret 1962/63 ytterligare en typ av helikoptermotorer tillkommer, gemensam för armén och flygvapnet. Denna typ är av betydligt mer komplicerad konstruktion än tidigare. Med hänsyn härtill erfordras en ny tjänst för förste byråingenjör i Ae 23.

k) Utvecklingen inom flygmotorområdet går enligt flygförvaltningen i riktning mot alltmer komplicerad materiel. Tillverknings- och kontrollmetoder måste anpassas härefter. För att ifrågavarande uppgifter skall kunna lösas erfordras en kvalitativ förstärkning av kontrollsektionen.

2 a) Med hänsyn till arbetsbelastningen anses ytterligare fem tjänster för biträde för skriv- och kontorsgöromål erforderliga vid försökscentralen. En av tjänsterna avses för telefonist.

b) Under arbetet med en ny typ av sikte (sikte 7) och kommande vapensystem utföres den löpande flygutprovningen av en för ändamålet särskilt bildad grupp. För större problem, utredningsuppdrag m. m. kräves emellertid enligt flygförvaltningen mera teoretiskt anlagd och skolad personal än den tillgängliga. I försökscentralens nuvarande organisation finnes för ledandet av de antydda uppgifterna för närvarande endast en tjänst i Ae 23, vilket enligt förvaltningen är otillräckligt. Med hänsyn till arbetets art och betydelse föreslås, att en ny tjänst för byrådirektör i Ae 24 tillkommer. Vid bifall härtill anses det bli möjligt att till tjänsten knyta en civilingenjör med erforderlig erfarenhet inom arbetsområdet.

Byråingenjörstjänsten avses för biträdande provledare vid siktesutprovning m. m.

c) Byrådirektörstjänsten i Ae 24 erfordras för frågor rörande instrumentsystem. Förslaget motiveras på följande sätt.

Från och med flygplan 35 är instrumentutrustningen av ny typ. De konventionella, var för sig fungerande instrumenten för fart, höjd, flygläge m. m. har ersatts av instrumentsystem. Erhållna värden omvandlas i den nya utrustningen till elektriska storheter, som i en räknemaskin av analogityp sammanställs, omvandlas och presenteras på indikatorer eller inmatas till siktes-, radar- och annan apparatur i flygplanet. Detta arbets sätt hos materielen ställer ökade krav såväl på teoretisk som organisatorisk förmåga hos den personal, som skall svara för utprovningen. För ledande av verksamheten erfordras en tjänst för byrådirektör i lägst lönegrad Ae 24.

Förslaget rörande byråingenjörstjänsten, som är avsedd för elsystemfrågor, har tidigare framförts (jfr senast prop. 1961: 1, bil. 6, s. 123).

d) Byråingenjören i Ae 21, som även tidigare föreslagits (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 123), avses för aerodynamiska frågor.

Beställningen för kaptan alternativt flygingenjör i Ao 21 erfordras för uppgifter avseende granskning och utprovning av flygsäkerhetsmateriel (jfr 1 g). De personella resurserna för denna verksamhet anses för närvarande vara otillräckliga. Vid Saab föreliggande brist på kvalitativa resurser på området ökar ytterligare enligt flygförvaltningen behovet av personalförstärkning vid försökscentralen för verksamheten.

e) Försökscentralen har sedan hösten 1956 varit nödsakad att anlita konstruktörer och ritare från konsulterande ingenjörsfirmor för att inom rimlig tid få konstruktionsuppgifter utförda. Kostnaderna för dessa uppdrag har hittills enligt ämbetsverket uppgått till drygt 500 000 kr. Väsentliga brister i försökscentralens organisation anses även ha uppstått genom ökat antal vakanser, vilka berott på svårigheterna att med nuvarande löneläge konkurrera med enskilda företag. För att möjliggöra för försökscentralen att i större utsträckning med egen personal fullgöra arbetsuppgifterna på konstruktions sidan anses en kvalitativ höjning av tjänsterna på konstruktionssektionen erforderlig. Föreliggande förslag avser att höja lönenivån för att tjänsterna skall bli mer attraktiva för kvalificerad personal. Kravet på en kvalitativ höjning motiveras vidare av att metoden med anlitande av utomstående konstruktörer måste tillgripas även i fortsättningen för att utjämna arbetsbelastningen och att chefen och de erfarna ingenjörerna inom konstruktionssektionen därvid måste kunna utöva en effektiv tillsyn och kontroll av arbetet.

3 a) Tjänsten avses för sammanhållning inom elektroavdelningen av frågor rörande s. k. systemsimuleringar. Dessa innebär att datamaskiner användes som efterliknar egenskaperna hos de olika delarna i materielsystemet på sådant sätt att den ömsesidiga påverkan av stridsledningssystem

stem, kommunikation mark—flygplan och flygplanradarsystem kan förutberäknas, varigenom avvägningar på ett tidigt stadium kan göras.

b) Ifrågavarande byrådirektörstjänst i Ae 24 erfordras främst för frekvensfrågor vid telebyråns sektion för rörlig radiokommunikation. Förslaget motiveras enligt följande.

Behovet av frekvenser ökar i ett accelererat tempo efter hand som »etern» utnyttjas allt intensivare. Sektionen är sammanhållande inom flygförvaltningen för frekvensplaneringen. På grund av andra tillkommande ännu mer akuta arbetsuppgifter har erforderlig samordning måst eftersättas i en omfattning som på längre sikt får katastrofala, ekonomiska och beredskapsmässiga konsekvenser, om inte motåtgärder snarast sättes in. En upprustning av denna verksamhet är därför oundgängligen nödvändig.

c) Byrådirektörstjänsten i Ae 26 avses för befattningen som chef för telebyråns trådnätsektion (för närvarande A 23). Sektionen har att svara för utbyggnaden av luftförsvarets trådförbindelser för bild-, tal- och dataöverföring. Därtill kommer trådflugor för betjäning av totalförsvarets olika delar. Utbyggnaden har tidigare enligt flygförvaltningen kunnat bedrivas efter relativt konventionella linjer och med användande av standardutrustningar. Ämbetsverket anför, att arbetsuppgifternas svårighetsgrad och verksamhetens ekonomiska omfattning genom tillkomsten av stril 60 emellertid kraftigt ökat främst genom de helt nya krav, som ställes på de förbindelser och utrustningar, som erfordras för data- och radarbildöverföring. Stora krav på tekniskt kunnande ställes på i första hand sektionschefen.

Innehavaren av tjänsten för förste byråingenjör skall ansvara för utveckling, projektering och anskaffning av transmissionsmateriel för digitaldata och telegrafi samt taltransmissionsmateriel för trådförbindelser. En stor del av dessa utrustningar ingår i stril 60.

d) Flygförvaltningen anför, att dataöverföring förekommer såväl på rörliga som fasta radioförbindelser som på tråd. I standardiserings- och rationaliseringssyfte är det enligt förvaltningen viktigt att kompromisslösningar kan väljas så att samma eller likartad utrustning kan utnyttjas för olika transmissionsmedia. Byrådirektörstjänsten i Ae 24 erfordras för gemensam planering och samordning av telebyråns verksamhet rörande dataöverföring och därmed sammanhängande datatransformation.

f) Innehavaren av tjänsten skall inom markradarsektionen leda planering och projektering av ny markradarmateriel. Problemen med anpassningen av materielen till de olika vapensystemen — inklusive robotvapensystemen — kan enligt flygförvaltningen icke bemästras utan tillgång till högt kvalificerad personal. Förslaget har framförts även tidigare (jfr prop. 1961: 1, bil. 6, s. 124).

g) Förste byråingenjören i Ae 23 erfordras för handläggning av vissa frågor rörande flygradarstationernas anpassning till vapen och siktesut-

rustning i moderna stridsflygplan. Befattningshavaren skall även handha vissa ärenden rörande åtgärder för att öka stationernas förmåga att motstå störning.

h) Flygförvaltningen anför ånyo (jfr prop. 1961:1, bil. 6, s. 124), att motmedelsfrågan bör ägnas skärpt uppmärksamhet. Detta har enligt förvaltningen understrukits av bland annat överbefälhavaren. För nästa budgetår föreslås, att ifrågasvarande två byrådirektörstjänster — en i Ae 26 och en i Ae 24 — tillkommer. Båda är avsedda för civilingenjörer. Innehavaren av tjänsten i Ae 26 skall besitta ingående erfarenhet inom radarområdet samt äga lång och allsidig laboratoriepraktik. Innehavaren av tjänsten i Ae 24 skall självständigt utreda och projektera framtida motmedel mot radar, radio samt navigerings- och styrsystem.

j) Byrådirektören i Ae 26 är avsedd för vissa planeringsuppgifter avseende luftbevaknings- och stridsledningssystemet. Befattningshavaren skall i samarbete med berörda organisationsenheter inom flygledningen upprätta och revidera kostnads-, tids- och arbetsplaner. Han skall vidare handha vissa ärenden angående principplanering för olika anläggningstyper inom systemet.

Vid luftbevakningsbyrån finnes en kaptensbeställning (militärassistent) vid flygvapnet redovisad. Flygförvaltningen hemställde den 16 maj 1961 att en byråingenjörstjänst skulle för innevarande budgetår få finnas inrättad, medan en kaptensbeställning skulle vakanthållas. Kungl. Maj:t biföll den 16 juni 1961 (regleringsbrev II) framställningen såtillvida att å flygförvaltningens personalförteckning uppfördes ytterligare en tjänst för byråingenjör i Ag 21. Flygförvaltningen föreslår nu, att en tjänst för byråingenjör i Ae 21 tillkommer vid luftbevakningsbyråns systemsektion. Vid bifall härtill kan en beställning för kapten utgå ur flygvapnets personalförteckning.

k) Innehavaren av tjänsten skall bland annat detaljplanera installation av teletekniska utrustningar i samband med utbyggnad av radarstationer och robotanläggningar.

l) Tjänsten erfordras bland annat för uppföljning och samordning av projekt vid utbyggnaden av automatiserade databehandlingssystem inom luftförsvaret.

m) Ifrågasvarande tjänst är avsedd för planering och anskaffning av väderleks- och trafikledarmateriel för såväl flygvapnets som arméns och marinens behov. I uppgifterna skall även ingå att anskaffa väderleksmateriel av helt ny typ för effektivisering och automatisering av väderlektjänsten.

n) Tjänsten anses erforderlig för att sektionschefen (Ao 26) skall avlastas ärenden rörande befintliga och framtida flygburna elektroniska system omfattande bland annat instrument, radar och radio samt databehandlingssystem. På grund av den ringa personaltillgången inom sektio-

nen (chef jämte en ingenjör i högst Ae 15) anses denna förstärkning nödvändig.

o) Byrådirektören i Ae 24 erfordras för uppgifter i fråga om uppföljning av vissa systemkonstruktioner, bland annat avseende strömförsörjningssystem, samt för handläggning av ärenden rörande styrautomater, databehandlingsinstrument, nödkraftaggregat, konstantvarvanläggningar, start- och bränslesystem m. m. Flera av dessa ärenden är enligt flygförvaltningen nytillkommande.

Byråingenjören erfordras för utprovning och modifiering av styrautomater och datacentraler.

p) Byrådirektörstjänsten i Ae 26 är avsedd för chef för instrumentsektionen (för närvarande Ao 24). Sektionen har att sammanhålla frågor rörande gyroutrustningar samt att ansvara för flygläges-, motor- och övervakningsinstrument ävensom instrumentpanel för vissa flygplan. För ledning av ifrågavarande uppgifter erfordras enligt flygförvaltningen en befattningshavare med hög teoretisk utbildning och ingående erfarenhet inom arbetsområdet.

q) Innehavaren av den föreslagna nya tjänsten, som förutsättes vara civilingenjör med goda teoretiska kunskaper och med erfarenhet av arbeten med utrustningar av elektronisk och servoteknisk art, skall följa utvecklingen såväl inom som utom landet beträffande datacentraler, luftdataenheter, mättekniska instrument m. m. samt ur materialet utvinna de metoder etc. som är för flygvapnet mest lämpade och anpassa dessa till flygvapnets materiel.

4. I skrivelse den 13 juni 1961 hemställde flygförvaltningen, att en särskild översyn av underhållsavdelningens organisation och personaluppsättning skulle komma till stånd. I sina anslagsäskanden för nästa budgetår anför flygförvaltningen beträffande underhållsavdelningen bland annat följande.

Underhållsavdelningen erhöll sin nuvarande organisation den 1 juli 1954. Därefter har endast ett mindre antal nya tjänster tillförts avdelningen.

Utvecklingen inom flygmaterielområdet har varit av sådan art att underhållsfrågorna blivit alltmer svårbemästrade. Ny materiel av väsentligt ökad komplicitet och med betydligt större krav på driftsäkerhet och effektivitet har tillförts flygvapnet. Särskilt må nämnas tillkomsten av samverkande vapensystem och utvecklingen av robotmaterielen och den teletekniska materielen. Frågor om drift- och underhåll av helikoptrar och annan materiel, som finns även inom andra försvarsgrenar, har ålagts flygförvaltningens underhållsavdelning.

Utvecklingen påverkar i första hand driftbyråns arbete, men har konsekvenser även för övriga enheter inom avdelningen. Sålunda inverkar den ökade materielvolymen i hög grad också på förrådsbyråns verksamhet och personalbehov.

Centralsektionens arbetsuppgifter har undergått väsentliga förändringar och utökningar genom införande av nya databehandlingsmaskiner, IBM

1401/7070. Förrådsredovisningen har härigenom kunnat effektiviseras med betydande ekonomiska vinster som följd. Av övriga applikationer — ett trettio-tal — som f. n. håller på att införas eller projekteras må nämnas driftanalys, lägesrapportering, flygtids- och personalredovisning, statistisk väderanalys och flygplanprojektering.

Underhållsavdelningen har beräknat att antalet nya tjänster, som erfordras för att alla underhållsproblem skall kunna bemästras, uppgår till ett sjuttio-tal. Antalet önskvärda lönegradsjusteringar är likaså stort. Med hänsyn till den pågående utredningen om försvarets underhållstjänst har avdelningen dock f. n. begränsat sitt förslag beträffande nya tjänster till trettion, vilka bedöms som särskilt betydelsefulla och oundgängligen nödvändiga för att verksamheten skall kunna bedrivas utan alltför stora störningar. Ett mycket begränsat antal lönegradsjusteringar har därjämte föreslagits.

I avbidan på särskild översyn av underhållsavdelningens organisation bör de föreslagna nya tjänsterna enligt flygförvaltningen inrättas tillfälligt och såsom extra. Avlöningskostnaderna bör bestridas från den i flygförvaltningens avlöningsstat uppförda anslagsposten till avlöningar till tillfälligt anställd personal.

a) Tjänsten för byrådirektör i A 24 avses för utvecklings- och systemuppgifter. Erfarenheterna under de senaste åren har enligt flygförvaltningen givit vid handen att flygmaterielen icke har den driftsäkerhet, som krävs ur operativ synpunkt. En delvis helt ny underhållsteknik måste därför utvecklas, grundad på vetenskapliga rön beträffande materielens driftbetingelser. Underhållsfrågorna måste sålunda beaktas redan vid projektering av nya vapensystem. Driftstekniska synpunkter måste härvid kombineras både med konstruktions- och tillverkningstekniska synpunkter. I befattningshavarens uppgifter skall bland annat ingå frågor avseende nu antydda verksamhet. Han skall även vara sammanhållande inom underhållsavdelningen för det systemarbete, som måste genomföras för att samordna anskaffning av reservdelar, utbytesenheter, provutrustningar, stationsutrustningar och underhållsföreskrifter för ny materiel i takt med leveranserna.

Den ena tjänsten för förste byråingenjör i A 23 erfordras för vissa frågor avseende planläggning av underhållsverksamheten ifråga om flygmateriel. Flygförvaltningen motiverar förslaget på följande sätt.

Planeringsarbetets omfattning har vuxit med materielens ökade mängd och komplexitet. Även det förhållandet att materielen numera är dyrare än tidigare inverkar i hög grad på planeringsarbetet. Ju dyrare materielen är, desto betydelsefullare är det nämligen att planeringen kan skötas omsorgsfullt, i synnerhet i fråga om större underhålls- och modifieringsarbeten. I kostnadshänseende är det även betydelsefullt, att den tid materielen tas ur tjänst för reparationsarbeten m. m. blir så liten som möjligt, och genom effektiv planering kan materielreserverna i form av utbytesenheter väsentligt nedskäras samt arbetsbelastningen på verkstäderna hållas vid jämnare nivå än som eljest är möjligt.

I och med att flygförvaltningen skall verka som huvudförvaltning inom

försvaret beträffande underhåll av viss särskild materiel, såsom helikoptrar, luftvärnsrobotar, teletekniska instrument m. m., har planeringsdetaljens arbetsuppgifter ytterligare ökat.

Mängden av reservmateriel beräknas i huvudsak i samband med att den nya materielen anskaffas. Samtidigt måste numera sådana underhållsfrågor som genomloppstider, felfrekvenser, belastningsfrågor, val av verkständer m. m. penetreras. Det är av största vikt att tillräcklig personal finns för denna bearbetning och att den leds av en befattningshavare med grundlig kännedom om de speciella problem, som sammanhänger med planläggning av underhållsverksamhet ifråga om flygmateriel.

Inom driftsektionen utarbetas underhållsföreskrifter och framtages typbundna prov- och underhållsutrustningar i takt med materielleveranserna. Erfarenheterna från den pågående installationen av Bloodhound I har enligt flygförvaltningen visat att en stor insats på ifrågavarande område krävs för kommande robotsystem. Förslaget om inrättande av ytterligare en tjänst i A 23 motiveras främst med hänsyn till beslutat inköp av Bloodhound II.

Beträffande den föreslagna byråingenjörstjänsten i A 21 anför flygförvaltningen, att den pågående anskaffningen av en mycket stor mängd materiel av olika slag för stril 60 och för olika sambandssystem m. m. nödvändiggör förstärkning av den personal som avses för markbunden telemateriel. Enligt ämbetsverket är uppläggnings- och övervakningen av underhållet av denna materiel mycket arbetskrävande, eftersom arbetet delvis måste ske efter nya linjer och materielen är geografiskt mycket utspridd. Med hänsyn till att materielen även i många fall representerar en ny teknik måste nya metoder tillämpas även inom underhållsarbetet.

Assistenten i A 17, som även tidigare föreslagits (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 125), avses för arbetsuppgifter rörande krigsutrustningslistor, i vilka krigsförbandens tilldelning av materiel fastställs. Dessa listor som är av grundläggande betydelse för krigsplanläggningsarbetet skall kontinuerligt förnyas och kompletteras. Arbetsuppgifterna som åligger underhållsavdelningen skall ledas av den föreslagne assistenten.

d) Med hänsyn framför allt till att elmaterielen inom flygvapnet starkt ökat i omfattning anses ifrågavarande personalförstärkning med tre tjänster för reservdelsplaneringssektionen erforderlig. Byråingenjörstjänsten i A 21 och kanslibiträdestjänsten avses för uppgifter avseende elmateriel, byråingenjörstjänsten i A 19 för övrig materiel.

f) Innehavaren av den ena byrådirektörstjänsten skall såsom chefs för centralsektionen närmaste man leda arbetet inom organisations- och ekonomidetaljerna. Genom utvecklingen inom databehandlingsområdet har enligt flygförvaltningen personal i större utsträckning än som kunnat förutses kommit att erfordras för databehandlingsärenden.

Den andra byrådirektörstjänsten erfordras för ledning av arbetet vid flygförvaltningens datacentral och EDB-systemdetalj i Arboga. Detta arbete är enligt ämbetsverket numera så omfattande, att en kvalificerad be-

fattningshavare med placering i Arboga erfordras för samordning och ledning av verksamheten. Flygförvaltningen anför, att ett stort antal projekt för närvarande är under bearbetning inom olika arbetsgrupper. Genomförandet av projekten kommer enligt ämbetsverket att försvåras och försenas om icke personalförstärkning kan erhållas. En jämförelse med såväl statliga institutioner som näringslivet ger enligt ämbetsverket vid handen, att lönesättningen för flygförvaltningens personal för databehandling är för låg. Lägre lönesättning än A 24 för ifrågavarande befattningshavare anses icke vara realistisk, om tillräckligt kvalificerad kraft skall erhållas.

5) Förslaget om de två nya tjänsterna motiveras av att inköpsverksamheten under de senaste åren kraftigt ökat framförallt i fråga om elektromateriel. Assistenttjänsten har jämväl tidigare föreslagits (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 126).

7 a) Inom normaliebyrån finnes en fristående materialdetalj, omfattande fyra tjänster. Utvecklingen på materialområdet har enligt flygförvaltningen lett till att detaljen erhållit vidgade arbetsuppgifter samt att betydelsen av verksamheten ökat. Sålunda har nya material och nya metoder som tidigare inte använts industriellt kommit alltmer till användning. Med hänsyn bland annat härtill bör detaljen omvandlas till sektion.

För att enheten skall kunna lösa sina uppgifter anses det nödvändigt att ifrågavarande tjänst tillkommer. Förslaget har framförts tidigare (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 127).

b) Byråingenjörstjänsten i Ae 21 erfordras för uppgifter avseende utarbetande m. m. av tekniska order (TO). Innehavaren av tjänsten skall sålunda såsom chef för TO-detaljen vägleda den personal på sakbyråerna som utarbetar råmanuskript till TO, anpassa TO-systemet till nytillkommande materiel och organisationsförändringar, följa upp ändringstjänsten för TO samt granska, omarbeta och redigera TO av mer komplicerad art.

Beträffande ifrågavarande uppgifter anför flygförvaltningen följande.

Under åren 1943—1954 var antalet TO-sidor i genomsnitt ca 1 300 per år; år 1960 ca 3 200 d. v. s. 150 % ökning. Det finns anledning anta att ökningen av TO kommer att fortgå överskådlig tid framåt. Därutöver må framhållas att TO:na i genomsnitt blivit mera komplicerade.

Fr. o. m. 1959 svarar FF TO-detalj även för utgivning av alla tekniska order rörande arméns och marinens flygplan- och helikoptermateriel. Antalet dylika TO är visserligen litet i förhållande till hela TO-mängden men detta åtagande medför nya arbetsuppgifter av organisatorisk och teknisk art som fordrar handläggning av väl kvalificerad befattningshavare.

TO-detaljen är underdimensionerad för den arbetsmängd som nu är aktuell. Om TO-verksamheten skall kunna fungera tillfredsställande är det nödvändigt att följa upp TO tillämpning på förband och verkstäder. Ett intimare samarbete med dessa instanser måste upprätthållas för att komma fram till förenklingar och förbättringar så att härigenom förutsättningar

skapas att på smidigaste sätt anpassa TO-systemet till de allt mer ökande kraven. Underdimensioneringen av TO-detaljen har medfört att TO-systemets anpassning till den tekniska tjänstens krav har fått försummas samt granskning och uppföljning i samband med utgivande har fått eftersättas, trots att lån av personal från andra lika hårt belastade detaljer inom standardiseringssektionen skett i stor utsträckning.

Byråingenjören i Ae 19 avses för standardisering och klassificering av teleteknisk materiel inom flygvapnet. Härom anför flygförvaltningen följande.

Kravet på standardisering har under senare år ökat avsevärt. För 10 år sedan deltog flygvapnet inte aktivt i den nationella eller internationella materielstandardiseringen, utan den huvudsakliga arbetsuppgiften var att inom flygvapnet animera och övervaka användningen av den standard som kom fram. Huvudsakligen gällde det då dimensionsstandard på enklare konstruktionselement såsom skruv, mutter, brickor etc.

I dagens läge räcker det inte med ett dylikt passivt standardiseringsarbete, utan kravet på ett aktivt samarbete med industri och standardiseringsorganisationer är oavvisligt. Vidare måste standardiseringspersonalen i dag på stor bredd känna till pågående konstruktionsarbete för att i god tid kunna varsla var standardisering av ekonomiska och tekniska skäl måste igångsättas.

En förstklassig standard medför att konstruktionsarbetet effektiviseras och underlättas och är nödvändig om underhållstjänsten skall kunna fungera i fred och krig; förrådsvolymen minskas.

Erfarenheterna visar att vad som investeras i standardiseringsarbete ger mångfalt igen.

Flygvapnets elektroniska utrustning har under de senaste åren väsentligt ökat såväl till komplicitet som till omfattning. Behov av standardisering inom detta område gör sig allt mer gällande.

c) Förslaget innebär upprepning av tidigare framfört yrkande (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 127). Tjänsten avses för tecknarateljén, som enligt flygförvaltningen får alltmer kvalificerat tecknings- och retuscharbete av hemlig natur. Av sekretesskäl kan endast en obetydlig del av detta läggas på enskilda firmor e. dyl. Ateljén bör därför förstärkas med ifrågavarande tjänst. Innehavaren, som bland annat måste vara reklamtecknarutbildad och ha viss teknisk underbyggnad, skall också såsom ställföreträdare till ateljéchefen hålla kontakt med de enskilda företag som för övriga uppgifter måste anlitas för att ateljén skall medhinna arbetet.

e) Tjänsten för förste byråingenjör i Ae 23 avses för chef för dokumentationstjänsten vid flygförvaltningens bibliotek.

Förslaget om amanuensbefattningen innebär upprepning av tidigare framfört yrkande (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 127). Tjänsten avses för föreståndare för biblioteket. Detta som inrymmer ett bokbestånd av cirka 13 000 volymer jämte 500 utländska och svenska tidskrifter handhas av en kontorskrivare, en kontorist och två kanslibiträden. Med hänsyn till den kontinuerligt pågående utökningen av bibliotekets verksamhet och mot bakgrun-

den av de kvalifikationer som innehas av föreståndarna för andra motsvarande bibliotek bör ifrågavarande tjänst tillkomma.

f) Försvarets klassifikationscentral har till uppgift att samordna klassificering, typminskning och standardisering av materiel för samtliga försvarsgrenar. I 1961 års statsverksproposition (bil. 6, s. 126 f) anmälades utförd utredning angående klassifikationscentralens arbetsuppgifter och personalbehov. Enligt denna utredning skulle antalet tjänster vid centralen behöva ökas från dåvarande fem till sexton. Från och med innevarande budgetår har vid centralen tillkommit fyra tjänster, nämligen för en förste byråingenjör i Ae 23, en ingenjör i Ae 17, en ingenjör i högst Ae 15 och en tekniker i Ae 10 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 133). För nästa budgetår föreslår flygförvaltningen, att utbyggnaden av klassifikationscentralens organisation fortsättes och att de i sammanställningen angivna fyra nya tjänsterna inrättas. Personalökningen erfordras enligt ämbetsverket dels för den språkliga verksamheten, som berör terminologi, begreppsbestämning, textbearbetning samt större nomenklaturutredningar, dels för den registrerande verksamheten, som består i löpande klassificering och kodifiering och därmed sammanhängande katalogarbete. Förste byråintendenten i Ae 23 avses för såväl större nomenklaturutredningar som rutinmässiga terminologifrågor för redigering och bearbetning av text och ordlistor, yttranden över insända ordlisteförslag, rådgivning i språkliga frågor m. m. Ingenjören i högst Ae 15 erfordras för löpande klassifikations- och kodifieringsarbete. De två tjänsterna i Ae 7 är avsedda för biträden vid uppgörande av typkataloger och för registrering av materieldata.

II. Det sammanlagda antalet föreslagna lönegradsuppflyttningar är cirka 100. Förslagen innebär i många fall en upprepning av förut framförda yrkanden. Förslagen motiveras med arten och omfattningen av de arbetsuppgifter som är förenade med ifrågavarande tjänster. Enligt flygförvaltningen bör samtliga tjänster i B 1 höjas till B 3. En dylik höjning kan således inte begränsas till att avse enbart tjänster för ledning av enheter med huvudsakligen tekniska arbetsuppgifter utan bör avse även andra byråchefstjänster. Flygförvaltningen anför vidare, att normallönegraden för sektionchefstjänsterna bör vara A 26. Vissa av dessa bör dock placeras i B 1 och enstaka i lägre lönegrad än A 26.

Utöver de i sammanställningen angivna lönegradsuppflyttningarna anmäler flygförvaltningen vissa ytterligare önskemål om omvärderingar. Dessa anses emellertid böra behandlas i annan ordning.

III. Behovet av ifrågavarande tjänst, vilken i annan ordning yrkas höjd till Bo 1, anses vara permanent.

V. Höjningen motsvarar en 30-procentig uppräknings. Förslaget motiveras dels med hänsyn till höjt löneläge, dels av önskemålet om viss reell förstärkning.

VIII. För närvarande avses av den i flygförvaltningens avlöningsstat upp-

förda anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, sammanlagt 5 000 kr. för gratifikationer åt befattningshavare vid försökscentralen, som medverkar vid särskilt riskfyllda provflygningar. Flygförvaltningen föreslår, att detta belopp höjes till 10 000 kr. med hänsyn till att antalet dylika flygningar väsentligt ökat samt till att den medverkande personalen fördubblats.

IX. Enär de beställningshavare som erhållit arvode från anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, numera frånträtt sina befattningar, kan anslagsposten minskas med 2 880 kr.

I *försvarets civilförvaltnings* förslag till anslagsäskanden beträffande flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1962/63 har upptagits av flygvapenchefen i dennes militärorganisatoriska underlag anmälda förslag till personalförändringar vid flygvapnet, vilka även avser flygförvaltningen.

Civilförvaltningen tillstyrker flygvapenchefens förslag att vid vapenbyråns installationssektion en beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 24 inrättas för bland annat frågor rörande sikten. Däremot avstyrkes utbyte av en beställning vid sektionen för flygingenjör i Ae 21, avsedd för vissa ärenden rörande beväpningssystem, mot beställning för flygingenjör av 1. graden i Ao 23.

Ämbetsverket har intet att erinra mot att en kaptensbeställning vid flygvapnet indrages under förutsättning att en beställning för överstelöjtnant eller flygdirektör av 1. graden i Ao 26 tillkommer vid flygförvaltningen, avsedd för flygplanbyråns utrustningssektion (jfr I. 1 g i det föregående).

Flygvapenchefens förslag att en beställning för flygingenjör av 1. graden i Ao 23 vid flygplanbyråns projektsektion, vars innehavare handhar flygtekniska frågor i anslutning till flygsimulatorer, skall utbytas mot beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 24 kan civilförvaltningen inte biträda.

Flygvapenchefen föreslår ånyo (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 129), att en tjänst för förste flygläkare i Ao 23 inrättas vid försökscentralen. Innehavaren som skall ha specialutbildning i flygfysiologi skall bland annat leda demonstrationer och övningar i användandet av sådan flygutrustning som erfordras på flyghöjder över 15 000 meter samt personligen övervaka undertryckskammarprov för varje enskild förare. Chefen för flygvapnet anför vidare som motivering till förslaget följande.

Vid konstruktion och utprovning (typgranskning) av personlig flygutrustning och flygsäkerhetsmateriel vid försökscentralen måste de medicinska och fysiologiska synpunkterna ständigt beaktas då dessa i de flesta fall är direkt normerande för utrustningens slutliga utformning. Till denna materielgrupp hör katapultstolar med fästselar, syrgasutrustning, övertrycksdräkter, ventilerade flygdräkter, G-dräkter, flygarbeklädnad — bl. a. hjäl-

mar — samt säkerhetsmateriel såsom fallskärmar, flytvästar, nödutrustning (proviant, läkemedel m. m.).

En alltmer komplicerad teknisk utveckling har medfört att fysiologiska och medicinskt-psykologiska synpunkter måste beaktas i allt större utsträckning för ett maximalt utnyttjande av människan som integrerande länk i systemet människa—maskin. Flygmedicinsk sakkunskap är numera erforderlig vid många tillfällen som tidigare helt kunnat täckas av teknisk expertis. Vid exempelvis attrappgranskning av förarrum i nya eller projekterade flygplan liksom vid bedömning av system för instrumentpresentation är den mänskliga organismens fysiologiska och psykologiska begränsning ofta den slutligt normerande faktorn, som avgör den definitiva utformningen av en modell, idé eller lösning av ett tekniskt problem.

Vid försökscentralen har hittills dessa frågor kunnat bearbetas endast genom flygmedicinsk konsultverksamhet. P. g. a. de ständigt växande arbetsuppgifterna inom dessa för flygsäkerheten vitala områden har det emellertid visat sig ogörligt att rationellt tillgodose försökscentralens behov av ständig tillgång till flygmedicinsk expertis icke blott för rådfrågning utan även för direkt bearbetning av alla de problem, försök och prov där flygmedicinska frågor intar en central ställning. Det har sålunda bedömts vara nödvändigt att placera en flygläkare-fysiolog vid försökscentralen för att utöver övervakning av den rutinmässiga specialutbildningen även kunna tillgodose försökscentralens önskemål om ständig tillgång till flygmedicinsk konsult.

Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

Chefen för flygvapnet återkommer vidare till ett tidigare framfört förslag att en majorsbeställning i Ao 24, avsedd för militärassistent vid försökscentralen, utbytes mot en beställning för alternativt överstelöjtnant eller major i Ao 26/24 (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 129). Som skäl för förslaget åberopas bland annat att de alltmer kvalificerade arbetsuppgifter som ålagts militärassistenten medför krav på att samma befattningshavare under längre tid skall kunna behållas i befattningen. Civilförvaltningen tillstyrker förslaget.

Försvarets civilförvaltning har ej heller något att erinra mot flygvapenchefens förslag att en kaptensbeställning vid flygvapnet indrages under förutsättning att en byråingenjörstjänst i Ae 21 tillkommer vid flygförvaltningen för luftbevakningsbyråns systemsektion (jfr I. 3 j i det föregående).

Slutligen tillstyrker civilförvaltningen ånyo framfört förslag (prop. 1961: 1, bil. 6, s. 129) om inrättande av en beställning för alternativt överstelöjtnant eller major, avsedd för chef för underättelsecentralen.

Departementschefen

Jag tar först upp frågan om robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning.

Som anförts i det föregående handlägges för närvarande frågor rörande anskaffning av robotar för krigsmakten vid alla de tre tygförvaltande ämbetsverken. För uppgifterna finnes sålunda inom armétygförvaltningen ett robotkontor, inom marinförvaltningen en robotsektion och inom flygförvaltningen en robotbyrå. Överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna äger instruktionsenliga befogenheter att ge direktiv och anvisningar för verksamheten. På överbefälhavaren ankommer att fastställa försvarsgrenstillhörighet för skilda robottyper. Försvarets förvaltningsdirektion har att besluta angående huvudförvaltningsmyndighet för olika robotvapensystem. I fråga om forskning på robotområdet ansvarar flygförvaltningen för ledning och sammanhållning inom vissa fackområden, medan försvarets forskningsanstalt ansvarar för övriga.

I det föregående har jag redogjort dels för en inom försvarets förvaltningsdirektion verkställd utredning angående robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning, dels ock för ett av 1956 års försvarsförvaltnings-sakkunniga framlagt förslag till organisation och personaluppsättning m. m. för ifrågavarande uppgifter inom armétygförvaltningen, marinförvaltningen och flygförvaltningen.

Förvaltningsdirektionen föreslår, att flygförvaltningens robotbyrå ombildas till avdelning och bibehålles inom flygförvaltningen som ett för de tre försvarsgrenarna gemensamt organ. Robotbyråns benämning bör ändras till »Försvarets robotavdelning». Denna skall enligt direktionens förslag för krigsmakten i dess helhet handlägga frågor om dels anskaffning av robotvapensystem som kräver utveckling under försvarsmyndighets ledning, dels ock licenstillverkning av robotvapensystem. Armétygförvaltningens robotkontor och marinförvaltningens robotsektion bör bibehållas för följande uppgifter, nämligen anskaffning för armén respektive marinen av färdigutvecklade robotvapensystem, samarbete med robotavdelningen i frågor rörande övriga robotvapensystem avsedda för respektive försvarsgrenar, samt efter robotavdelningens allmänna tekniska anvisningar ansvar för anpassning av transport- och utskjutningsanordningar inom respektive försvarsgrenar för vilka flygförvaltningen har anskaffningsansvar. Frågan om ett robotvapensystem är att anse såsom för svenska förhållanden färdigutvecklat eller icke bör enligt förslaget avgöras av förvaltningsdirektionen på föredragning av flygförvaltningen, som skall utföra det tekniska förarbetet.

Försvarets forskningsanstalt, som avgivit yttrande i ärendet, har intet att erinra mot de av förvaltningsdirektionen angivna principerna för robotärendenas handläggning. Enligt anstalten bör fördelningen av systemansvaret klart definieras. Förslaget att förvaltningsdirektionen på föredragning

av flygförvaltningen skall avgöra om ett robotvapensystem är att anse för svenska förhållanden färdigutvecklat eller icke kan vidare enligt forskningsanstalten missförstås. Det får sålunda inte innebära att förvaltningsdirektionen skall avgöra om robotsystem på ett visst tekniskt stadium kan anses motsvara det svenska försvarets krav. Detta avgörande torde, anför forskningsanstalten, ankomma på överbefälhavaren och/eller försvarsgrenscheferna. Enligt anstalten är det lämpligare att utsäga att förvaltningsdirektionen på vanligt sätt har att avgöra gränsdragningar i fråga om förvaltningsarbetets fördelning och i övrigt samordna verksamheten.

Försvarsförvaltningssakkunnigas organisationsförslag ansluter sig lika så till de riktlinjer för robotärendenas handläggning som förvaltningsdirektionen angivit. De sakkunniga anser det emellertid betydelsefullt att gränserna mellan de skilda förvaltningarnas m. m. ansvarsområden tydligt anges. Det är enligt de sakkunniga väsentligt att det klart kommer till uttryck, dels att flygförvaltningen skall vara skyldig att i alla frågor om robotars anskaffning, underhåll o. s. v. biträda övriga förvaltningar, dels ock att dessa har att i alla frågor av större teknisk betydelse samarbeta med flygförvaltningen. Det bör ankomma på förvaltningsdirektionen att tillse att förvaltningarna samarbetar rationellt och fördelar sin verksamhet enligt de föreslagna grunderna. De sakkunniga ifrågasätter om icke grundläggande bestämmelser rörande robotärendenas handläggning med hänsyn till verksamhetens betydelse bör meddelas av Kungl. Maj:t.

Enligt överbefälhavaren kan en rationell ordning för robotärendenas handläggning på det förvaltningsmässiga planet komma till stånd genom att gällande arbetsordningar kompletteras med en instruktion för den föreslagna robotavdelningen. Övriga bestämmelser för robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning anses kunna utarbetas av överbefälhavaren.

Överbefälhavaren hävdar att det primära ansvaret för ett robotvapensystem bör åvila vederbörlig försvarsgrenschef. Taktisk-teknisk målsättning för robotvapensystem samt jämförande bedömningar av olika system bör därför ledas och sammanhållas av försvarsgrenschefen, varvid medverkan av expertis skall kunna erhållas från robotavdelningen och försvarets forskningsanstalt. När anskaffningsbeslut föreligger, bör motsvarande försvarsgrensförvaltning överta ansvaret för anskaffning och övriga förvaltningsmässiga åtgärder, varvid den äger att i det tekniska anskaffningsarbetet anlita robotavdelningen. Överbefälhavaren biträder icke förslaget att förvaltningsdirektionen efter föredragning av flygförvaltningen skall avgöra om ett robotvapensystem är att anse som färdigutvecklat eller icke. Ett sådant avgörande kan endast träffas av den för systemet primärt ansvarige försvarsgrenschefen. En ändamålsenlig handläggning av robotärendena bör enligt överbefälhavaren kunna säkerställas genom redan nu tillämpade samarbetsformer. Sålunda bör försvarets förvaltningsdirektion samordna verksamheten vid försvarsgrensförvaltningarna samt vid behov

utse huvudförvaltningsmyndighet. Vidare skall överbefälhavaren prioritera verksamheten inom respektive förvaltning på grundval av de operativa kraven.

För egen del vill jag beträffande ansvarsfördelningen mellan myndigheter inom krigsmakten anföra att det självfallet skall ankomma på överbefälhavaren och/eller försvarsgrenscheferna att mot bakgrunden av taktiska och operativa bedömanden taga ställning till vilka robotvapensystem som skall ingå i krigsmaktens utrustning. Dessa frågor skall således behandlas på samma sätt som frågor rörande anskaffning av annan krigsmateriel. I enlighet härmed ankommer det på överbefälhavaren att ge direktiv för verksamheten samt — därest så befinner sig erforderligt — prioritera mellan skilda robotvapensystem. Tekniskt underlag skall härvid tillhandahållas av de tygförvaltande ämbetsverken och försvarets forskningsanstalt i samråd. Jag vill i detta sammanhang understryka betydelsen av att överbefälhavaren i samband med sin långtidsplanering ger klara direktiv angående robotutvecklingens omfattning och mål från operativ synpunkt. Överbefälhavaren skall vidare bland annat fastställa olika robotvapensystems försvarsgrenstillhörighet m. m. och pröva ifrågasatta anskaffningar.

I förevarande sammanhang föreligger till bedömning utformning av organisationen inom de centrala tygförvaltande ämbetsverken för förvaltningsmässig handläggning av robotvapensystemen. Jag finner det synnerligen angeläget att härvidlag sådana organisationsformer åstadkommes att den begränsade tillgången på teknisk expertis inom området utnyttjas på ändamålsenligaste sätt. Den nuvarande ordningen, där arbetet i alltför hög grad splittrats mellan de tre tygförvaltande ämbetsverken, kan inte anses tillgodose detta krav. Enligt min mening bör därför flertalet kvalificerade tekniska uppgifter vid anskaffning av robotar framdeles handhas av organ, som arbetar för hela försvarets räkning. I enlighet med föreliggande förslag bör ett sådant organ administrativt anslutas till flygförvaltningen. Jag biträder alltså förslaget att flygförvaltningens robotbyrå omvandlas till avdelning. Jag vill emellertid understryka att denna organisationsenhet inte får ses som enbart ett flygvapnets organ, utan den skall vara för krigsmakten gemensam. Arméchefens och marinchefens inflytande över avdelningens verksamhet bör på vanligt sätt utövas genom anvisningar. Avdelningen skall ha att biträda överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna i tekniska frågor rörande robotvapensystem. Självfallet kommer i sista hand prioritetavgöranden m. m. i fråga om robotavdelningens arbetsuppgifter att fattas av överbefälhavaren.

Jag tillstyrker i huvudsak den av förvaltningsdirektionen angivna fördelningen av arbetsuppgifterna mellan robotavdelningen samt armétygförvaltningen och marinförvaltningen. De viktigaste arbetsområdena för flygförvaltningen torde såsom förvaltningsdirektionen angivit komma att omfattas av anskaffning för hela krigsmakten av robotar som kräver utvecklings-

arbete och licenstillverkning inom landet av robotvapensystem. Jag vill emellertid framhålla, att även vid anskaffning av färdigutvecklade robotvapensystem erfordras tekniskt förarbete m. m. av i många fall betydande omfattning. Även detta arbete bör i första hand ankomma på robotavdelningen inom flygförvaltningen. Armétygförvaltningens och marinförvaltningens uppgifter på området bör vara starkt begränsade. De sistnämnda myndigheternas uppgifter bör sålunda endast innefatta att, i samråd med den gemensamma robotavdelningen inom flygförvaltningen, anskaffa färdiga robotvapensystem samt svara för att anskaffade system vid behov anpassas till respektive försvarsgrens anläggningar och materiel i övrigt. Armétygförvaltningen och marinförvaltningen bör vidare följa utprovningar och försök avseende robotvapensystem som anskaffats eller skall anskaffas för försvarsgrenen.

Det bör i förevarande sammanhang understrykas, att flygförvaltningen även i frågor rörande underhåll m. m. på robotområdet kommer att få uppgifter för krigsmakten i dess helhet.

I enlighet med det anförda bör flygförvaltningen enligt min uppfattning fungera som en s. k. fackförvaltning på robotvapenområdet. Jag vill erinra om att i proposition 109 till 1961 års riksdag angående ny organisation av krigsmaktens högsta ledning bland annat (s. 102) uttalades, att tygförvaltningstjänstens organisation borde utformas så att den främjar en utveckling i riktning mot ett för krigsmakten gemensamt tygförvaltningsverk. Jag anförde därvid, att utvecklingen fram till detta mål måste innefatta en gradvis skeende omvandling av försvarsgrensförvaltningarna i riktning mot fackförvaltningar. Den nu föreslagna arbetsfördelningen i fråga om anskaffning av robotar är enligt min mening ett steg i denna riktning.

Jag vill i förevarande sammanhang även framhålla de betydelsefulla uppgifter som försvarets forskningsanstalt har att fylla på robotvapenområdet.

Verksamheten på robotvapenområdet bör i erforderlig utsträckning samordnas av försvarets förvaltningsdirektion på samma sätt, som direktionen samordnar annan liknande verksamhet. Förvaltningsdirektionen bör bland annat på grundval av tekniska bedömanden som gjorts av robotavdelningen och på föredragning av robotavdelningen ta ställning till vilken myndighet som skall ha att anskaffa visst robotvapensystem. Kan enighet härvid ej uppnås bör ärendet underställas Kungl. Maj:t för avgörande.

Jag anser det nödvändigt att uppdelningen av arbetsområdet mellan de berörda myndigheterna noga preciseras för att klara ansvarsförhållanden skall skapas och dubbelarbete undvikas. Det ankommer på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet. Jag avser att låta utarbeta förslag till sådana bestämmelser.

Jag övergår så till att behandla 1956 års försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till organisation och personaluppsättning för robotärendenas handläggning inom de tre tygförvaltande ämbetsverken. De sakkunnigas förslag

som i huvudsak tillstyrkts av remissmyndigheterna innebär inga förändringar såvitt avser armétygförvaltningen och marinförvaltningen. Beträffande flygförvaltningen föreslås däremot omfattande organisatoriska förändringar samt en förstärkning av den kvalificerade tekniska personalen.

Jag har inte funnit anledning till erinran mot att robotkontoret vid armétygförvaltningens vapenavdelning och robotsektionen vid marinförvaltningens artilleribyrå med nuvarande personaluppsättning — sex respektive tio tjänster — tills vidare kvarbliver i organisationen. Det kan emellertid bli aktuellt att, vid anmälan inom kort av fråga angående den tekniska personalen vid marinen, framlägga förslag rörande jämkning i personalorganisationen vid marinförvaltningens robotsektion.

Jag har i det föregående som min uppfattning anfört att armétygförvaltningens och marinförvaltningens uppgifter på robotvapenområdet bör vara begränsade. Jag vill ånyo understryka denna synpunkt. Jag anser således, att robotkontoret respektive robotsektionen — förutom att biträda vid anskaffning av färdiga robotvapensystem, att följa utprovningar och försök samt att handha vissa anpassningsuppgifter — huvudsakligen bör ha till uppgift att verka som förvaltningens kontaktorgan med robotavdelningen och staberna. Enheterna får härigenom vissa rent militära uppgifter. Robotkontoret och robotsektionen bör även utföra på sakorgan ankommande uppgifter i fråga om förvaltningen av medel, som anvisats för robotanskaffningen vid respektive försvarsgrenar.

Som framgår av det föregående tillstyrker jag vidare, att flygförvaltningens robotbyrå omvandlas till avdelning. Jag finner försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till avdelningens organisation väl avvägt och biträder detsamma. Jag räknar således med att robotavdelningen skall indelas i centralsektion, planerings- och kontrollsektion, projektbyrå (med robot- och facksektioner) samt försöksbyrå (med utprovnings- och mätsektioner samt försöksplatser).

I fråga om robotavdelningens personaluppsättning vill jag för egen del understryka angelägenheten av att avdelningen tillförsäkras tillräckligt kvalificerad personal. Jag vill erinra om att utvecklingen på robotvapenområdet sker mycket snabbt och att verksamheten ökar i betydelse. Enligt min mening tillgodoser försvarsförvaltningssakkunnigas förslag till personalorganisation i varje fall för de närmaste åren önskemålet att kvalificerad personal i erforderlig omfattning skall kunna knytas till robotavdelningen. Jag tillstyrker därför i huvudsak de sakkunnigas förslag till personalförändringar. Endast på ett par punkter har jag funnit anledning föreslå avvikelser i förslaget. Sålunda bör enligt min mening för befattningen som chef för robotavdelningen avses alternativt militär eller civilmilitär beställning eller civil tjänst. För chef för försöksplatsen i Norrland bör avses en beställning för regementsofficer i Ao 26/24. De sakkunniga har för befattningen föreslagit en majorsbeställning. Vidare bör vid planerings- och kontrollsektionen en föreslagen tjänst för förste byråingenjör i Ae 23 utbytas

mot tjänst för byrådirektör i Ae 24. En föreslagen tjänst för kansliskrivare i Ae 10 vid centralsektionen bör slutligen uppföras som tjänst för förste kansliskrivare i Ae 12.

Vad de sakkunniga föreslagit angående anställningsformer m. m. har ej givit mig anledning till erinran.

I enlighet med det anförda föreslår jag, att följande tjänster och beställningar tillkommer vid flygförvaltningen från och med nästa budgetår, nämligen för en avdelningschef i Bp 4, en överingenjör i Bp 3, en byråchef i Bo 1, fyra avdelningsdirektörer i Br 1, fyra regementsofficerare i Ao 26 eller Ao 24, en regementsofficer i Ao 24, en armé-, marin- eller flygdirektör av 1. graden eller byrådirektör i Ao 26, en armé-, marin- eller flygdirektör av 2. graden eller byrådirektör i Ao 24, två armé-, marin- eller flygingenjörer av 1. graden eller förste byråingenjörer i Ao 23, två byrådirektörer i Ae 26, fem byrådirektörer i Ae 24, sex förste byråingenjörer i Ae 23, tjugoen byråingenjörer i Ae 21, en byråintendent i Ae 21, en meteorolog i Ao 21, sju byråingenjörer i Ae 19, en assistent i Ae 17, en assistent i Ae 15, en förman i Ae 10, en kansliskrivare i Ae 10, en kontorist i Ae 9 och tio kanslibiträden i Ae 7. Den föreslagna beställningen för meteorolog bör tillkomma på personalförteckning för flygvapnet. Övriga beställningar och tjänster bör uppföras på personalförteckning för flygförvaltningen.

Samtidigt kan emellertid följande beställningar och tjänster vid robotbyrån i n d r a s, nämligen för en byråchef i Bp 3, en överingenjör i Bp 1, en överstelöjtnant/kommandörkapten av 1. graden i Ao 26, en major i Ao 24, en major/kommandörkapten av 2. graden i Ao 24, en byråassistent i Ae 19, trettiotvå ingenjörer i högst Ae 15, två tekniker i Ae 10, fem tekniker i Ae 9, ett tekniskt biträde i Ae 7, tre tekniska biträden i Ae 5, fem biträden för skriv- och kontorsgöromål samt en befattning för pensionerad underofficer (expeditionsunderofficer) i A: 17. Dessutom kan en kollektivavtalsanställd förman vid försöksplatsen i Karlsborg utgå. Angivna tjänster är för närvarande uppförda på personalförteckning för flygförvaltningen.

De årliga merkostnaderna för de angivna tjänsteförändringarna beräknas till i runt tal 900 000 kr. Ur robotbyråns organisation utgår vidare tre befattningar för kapten. I likhet med de sakkunniga anser jag mig icke böra framlägga förslag om indragning av motsvarande beställningar, då beställningar motsvarande befattningarna icke inrättats och befattningarna varit vakanta.

Vid bifall till mina förslag skall den anskaffning av robotar som nu sker vid flygförvaltningens vapenbyrå i huvudsak överföras till robotavdelningen. Härvid kan en vid vapenbyrån befintlig beställning för flygdirektör av 2. graden i Ao 24 vid flygvapnet vars innehavare för närvarande handlägger frågor rörande anskaffning av visst robotsystem indragas. Detta bör dock ej ske förrän ifrågakvarande uppgifter avslutats eller beställningen blir vakant.

Jag vill i förevarande sammanhang understryka de sakkunnigas uttalande

att vid besättandet av de nya tjänsterna bör noga beaktas att syftet med inrättandet av dessa — en kvalitativ förstärkning — verkligen uppfylles. Till sättandet av nyinrättade tjänster bör således inte forceras utan ske successivt i den takt som betingas av möjligheterna att erhålla kvalificerad personal. Därvid bör extra ordinarie tjänst, som förutsatts utgå, övergångsvis kunna bibehållas intill dess tillsättning kan ske av nyinrättad tjänst.

De sakkunniga har anfört att de i det föregående redovisade tjänsterna icke är tillfyllest för pågående arbete med visst projekt. De sakkunniga föreslår, att behovet av arbetskraft för detta arbete bland annat skall tillgodoses genom att ett belopp på 800 000 kr. om året — vilket innebär en uppräkningsmedel med 300 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår — tills vidare ställes till flygförvaltningens förfogande under anslagsposten till tillfälligt anställd personal för anställande av extra tjänstemän eller arvodespersonal i högst 23 lönegraden.

Jag har intet att erinra häremot och beaktar detta vid anslagsberäkningen.

Den föreslagna omorganisationen torde ej kunna genomföras utan övergångstid. Behov kan uppkomma att föra ordinarie beställningar och tjänster på övergångsstat eller att vidtaga andra särskilda åtgärder. Med hänsyn härtill bör Kungl. Maj:t inhämta riksdagens bemyndigande att vidtaga erforderliga övergångsanordningar för organisationens genomförande.

Härefter behandlar jag flygförvaltningens yrkanden under avlöningsanslaget för nästa budgetår. Som tidigare anförts har flygförvaltningen i sina anslagsäskanden anmält behov av sammanlagt omkring 90 nya tjänster, varvid samtidigt ett 30-tal tjänster anses kunna indragas. Härutöver har ämbetsverket framställt önskemål om ett betydande antal nya tjänster för robotavdelningen. Jag vill inledningsvis erinra om vad jag i årets statsverksproposition (bil. 6, s. 33—35) vid anmälan av vissa för de centrala förvaltningsmyndigheterna gemensamma frågor m. m. anförde angående möjligheterna att genom omdisponering av tjänster m. m. tillgodose trängande behov av personalförstärkningar. Mot bakgrunden härav har jag ansett mig böra pröva de framförda förslagen till personalförändringar restriktivt. För egen del föreslår jag sålunda med anledning av flygförvaltningens anslagsäskanden, att sammanlagt 44 nya tjänster inrättas och att 29 tjänster indrages vid ämbetsverket från och med nästa budgetår. Jag räknar även med att två kaptensbeställningar vid flygvapnet utgår. Som framgår av det föregående räknar jag vidare med anledning av förslag av försvarsförvaltnings-sakkunniga med att robotavdelningen utökas med 16 befattningshavare. Min strävan har nu liksom under de senaste budgetåren varit att i första hand tillgodose önskemålet om en kvalitativ förstärkning av den tekniska personalen inom i stort sett oförändrad personalram. Jag har vidare bedömt det såsom angeläget att de funktionella organen — främst underhållsavdel-

ningen och normaliebyrån med försvarets klassifikationscentral — erhåller personalförstärkning.

Vad först angår flygplanavdelningen tillstyrker jag inrättande av tjänster för en flygingenjör av 1. graden eller förste byråingenjör i Ao 23 vid vapenbyrån samt för en förste byråingenjör i Ae 23 och en byråingenjör i Ae 21 vid flygplanbyrån. För flygplanbyrån, utrustningssektionen, föreslår jag vidare att en beställning för major eller flygdirektör av 2. graden i Ao 24 tillkommer, varvid en kaptensbeställning vid flygvapnet kan indragas. Förslag om indragning av beställningen framlägger jag framdeles vid anmälan av flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. I enlighet med flygförvaltningens förslag bör vidare en tjänst för ingenjör i högst Ae 15 vid flygplanbyrån utgå. För motorbyrån tillstyrker jag, att två tjänster för förste byråingenjör i Ae 23 inrättas. Två ingenjörstjänster i högst Ae 15 bör vid bifall härtill indragas. Beträffande flygplanavdelningens försökscentral föreslår jag, att tjänster tillkommer för en byrådirektör i Ae 24, två förste byråingenjörer i Ae 23, en flygingenjör i Ae 21, två byråingenjörer i Ae 21, tre byråingenjörer i Ae 19 och två biträden för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång. Vid bifall härtill kan i enlighet med flygförvaltningens förslag tjänster indragas för två ingenjörer i Ae 17, tre ingenjörer i högst Ae 15, en fotograf i Ae 9 och tre tekniska biträden i Ae 5 samt två kontorsbud. Till förslaget om inrättande av en beställning för förste flygläkare i Ao 23 vid försökscentralen torde jag få återkomma vid anmälan av flygvapnets avlöningsanslag.

För elektroavdelningen tillstyrker jag inrättandet av nya tjänster för två byrådirektörer i Ae 26, fyra byrådirektörer i Ae 24, fyra förste byråingenjörer i Ae 23 och en byråingenjör i Ae 21. Jag föreslår vidare, att vid bifall härtill tjänster vid avdelningen för en byråingenjör i Ag 21, en ingenjör i Ae 17 och tio ingenjörer i högst Ae 15 skall utgå. En kaptensbeställning vid flygvapnet, avsedd för luftbevakningsbyrån, kan härjämte indragas. Jag återkommer med förslag härom framdeles vid anmälan av flygvapnets allmänna avlöningsanslag.

Vad angår underhållsavdelningen föreslår jag nya tjänster vid drifbyrån för en byrådirektör i Ae 24, två förste byråingenjörer i Ae 23, en byråingenjör i Ae 21 och en assistent i Ae 17. För förrådsbyrån, reservdelsplaneringssektionen, tillstyrker jag en ny tjänst för byråingenjör i Ae 21. Slutligen tillstyrker jag även att en ny tjänst för byrådirektör i Ae 24 inrättas vid centralsektionen för flygförvaltningens datacentral i Arboga.

Vid inköpsavdelningen föreslår jag, att en tjänst för byråassistent i Ae 19 tillkommer i utbyte mot en tjänst för kontorsskrivare i Ae 13.

Beträffande normaliebyrån biträder jag den föreslagna förstärkningen av försvarets klassifikationscentral med tjänster för en förste byråintendent i Ae 23, en ingenjör i högst Ae 15 och två tekniska biträden i Ae 7. För normaliebyrån i övrigt föreslår jag nya tjänster för två byråingen-

jörer i Ae 21, en bibliotekarie i Ae 21 och en byråingenjör i Ae 19. Vid bifall härtill kan tjänster för en förste kansliskrivare i Ae 12 och ett kanslibiträde i Ae 7 indragas.

I övrigt anser jag mig inte böra tillstyrka flygförvaltningens förslag till nya tjänster vid ämbetsverket från och med nästa budgetår.

Jag tillstyrker, att en tjänst för byrådirektör i Ae 26 vid inköpsavdelningen ordinariesättes. Jag har inte heller något att erinra mot de framförda förslagen till extraordinariesättning av tjänster vid ämbetsverket. I enlighet härmed bör följande tjänster extraordinariesättas, nämligen vid elektroavdelningen för två byråingenjörer i Ag 19, en ingenjör i Ag 17, elva ingenjörer i högst Ag 15, en tekniker i Ag 10 och en tekniker i Ag 9 samt vid flygfältsbyrån för en byråingenjör i Ag 21, två ingenjörer i Ag 17 och fem ingenjörer i högst Ag 15.

Till de av chefen för flygvapnet framförda förslagen rörande förändringar i fråga om militära och civilmilitära beställningar torde jag få återkomma i samband med att slutligt förslag framlägges beträffande flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.

De av flygförvaltningen väckta förslagen om löneregleringar torde få prövas i annat sammanhang.

Som jag anförde i årets statsverksproposition vid anmälan av vissa för de centrala förvaltningsmyndigheterna gemensamma frågor m. m. (bil. 6, s. 35) anser jag det nödvändigt att bland annat flygförvaltningens möjligheter att för tillfälliga eller nytillkommande arbetsuppgifter för begränsad tid anställa extra personal i högst Ag 21 i någon mån vidgas. Jag anser därför, att flygförvaltningens anslagspost till avlöningar till tillfälligt anställd personal bör uppräknas. Av posten — som för närvarande är uppförd med 748 000 kr. — avses 150 000 kr. för anställande av personal för uppgifter sammanhängande med utbyggnaden av luftbevakning och stridsledning samt 500 000 kr. för anställande av personal vid robotbyrån och försökscentralens robotsektion. Jag har i det föregående föreslagit att posten uppräknas med 300 000 kr. för att medge ökat anställande av extra personal — även i Ag 23 — för vissa robotuppgifter. Jag föreslår nu, att posten uppräknas med ytterligare 152 000 kr. för att flygförvaltningens möjligheter att anställa tillfällig personal i övrigt skall vidgas.

Jag har inte något att erinra mot att beloppet för gratifikationer åt befattningshavare vid försökscentralen, som medverkar vid särskilt riskfyllda provflygningar, uppräknas med 5 000 kr.

Flygförvaltningens avlöningsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 31 576 000 kr. Kostnaderna för de i det föregående angivna personal-

förändringarna m. m. uppgår till sammanlagt omkring 1 950 000 kr. Här- till kommer kostnader för lönegradsuppflyttningar m. m. enligt 1961 års avtalsuppgörelse (prop. 1961:142) samt för löneklassförändringar. Dessa kostnader beräknar jag till 320 000 kr. Ökningen av medelsbehovet uppgår således till (1 950 000 + 320 000 =) 2 270 000 kr. Med hänsyn till anslagsbe- lastningen m. m. anser jag emellertid, att anslaget för nästa budgetår bör uppföras med 33 500 000 kr., vilket innebär en anslagshöjning med 1 924 000 kr.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna de av mig i det föregående angivna riktlin- jerna för robotärendenas förvaltningsmässiga handläggning;
- b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för flygförvaltningen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;
- c) bemyndiga Kungl. Maj:t att i anslutning till inrättan- det av den föreslagna robotavdelningen vidtaga erforder- liga övergångsåtgärder;
- d) fastställa följande avlöningsstat för flygförvaltningen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslags- vis</i>	4 850 000
2. Arvoden till pensionerad personal i arvodes- befattningar, <i>förslagsvis</i>	90 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	10 000
4. Avlöningar till tillfälligt anställd personal ..	1 200 000
5. Avlöningar till kollektivavtalsanställd perso- nal, <i>förslagsvis</i>	2 050 000
6. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	18 000 000
7. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6 850 000
8. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	450 000
Summa kr.	33 500 000

e) till *Flygförvaltningen*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 33 500 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Berndt Bodin